

«TK MEGANOM»

ISSN 2520-7474

PARADIGM OF KNOWLEDGE

Multidisciplinary
Scientific Journal

№ 3(53)

Frankfurt 2022

ISSN 2520-7474

DOI 10.26886/Paradigm.2520-7474.3(53)2022

**SCIENTIFIC JOURNAL
PARADIGM OF KNOWLEDGE**

**No. 3(53), 2022
November, 15**

FOUNDER: CENTER FOR
INTERNATIONAL COOPERATION
TK MEGANOM, LLC

WAS FOUNDED IN 2014
IT IS ISSUED SIX TIMES A YEAR

<http://naukajournal.org/index.php/Paradigm/>

Edition address: Zeil 12,
60313 Frankfurt, Germany

Edition e-mail: paradred@gmail.com

Phone: + 496921246293

© Center for international scientific
cooperation TK Meganom, LLC

Reprint of materials without the written permission of edition forbidden

Editorial Board:

The Editor-in-chief Nataliia Tytova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine, Kyiv

Economic Sciences

- Doctor of Economical Sciences, Professor, Barsky Y. M., Lutsk National Technical University;
- Doctor of Economical Sciences, Professor, Shvets N. R., Director of Institute of Banking Technologies and Business "University of Banking";
- Doctor of Economical Sciences, Professor, Shevchuk A. V., Novovolynsk Research-Education Institute of Economics and Management Ternopil National Economic University;
- Doctor of Economical Sciences, Associate Professor, Vdovenko N. M., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine;
- Doctor of Economical Sciences, Professor, Zahorna T. O.;

Historical Sciences

- Doctor of Historical Sciences, Professor, Orehovskiy V., Chernivtsi Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics;
- Doctor of Historical Sciences, Professor, Yuriy M., Chernivtsi Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics;
- Doctor of Historical Sciences, Bezarov O., Chernivtsi Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics;
- Doctor of Historical Sciences, Professor, Tsyganenko L., Izmail State Humanitarian University

- Doctor of Historical Sciences, Professor, Roebuck Igor Y., Kharkiv National Medical University;
- Doctor of Historical Sciences, Nikitenko K. V., Lviv National Academy of Arts;
- Doctor of Historical Sciences, Professor, I.B. Datskiv, Ternopil National Economic University;
- Doctor of Historical Sciences, Professor, Cotsur Nadiya, Gregory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University;

Philosophical sciences

- Doctor of Philosophy, Alatoom Mohammad Fayiz Ahmad;
- Ramadan Emhemad Jweli Kanan, Doctor of Philosophy (PhD), Elmergib University, Libya;
- Doctor of Philosophy, Professor, Chikarkova M., Chernivtsi Institute of Trade and Economics, Kyiv National University of Trade and Economics;
- Doctor of Philosophy, Professor, Andriyenko O. V. Donetsk National University;
- Doctor of Philosophy, Dulyan P. G., Mikolaiv National University;

Political Sciences

- Doctor of Political Science, Professor, Kornienko V., Academician of the Ukrainian Academy of Political Science, Vinnytsia National Technical University, President of the Association "Analitikum"
- Doctor of Political Sciences, Professor, Tkach O. I., Taras Shevchenko National University of Kyiv;
- Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Denysyuk Svetlana G., Vinnytsia National Technical University;

Pedagogical Sciences

- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Belmaz Y. Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy;
- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vlasenko K. V., Doctor of Pedagogical Sciences, Donbass State Engineering Academy;
- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Prima R. M., Lesya Ukrainka Eastern European National University;
- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kozhevnikov V. M.;
- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Tarnopolskyi O. B., Doctor of Pedagogical Sciences, Alfred Nobel University;
- Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Poluboiaryna I. I., Kharkiv National Kotlyarevsky University of Arts;

Psihological Sciences

- Doctor of Psychology, Professor, Academician of the Ukrainian Academy of Technology, Iryna Volzhentseva; Hryhoriy Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University;
- Doctor of Psychology, Professor, Simonenko S., K.D. Ushynsky South Ukrainian National Pedagogical University;
- Associate Professor, Murat Elioz, Ondokuz Mayis University, Yasar Dogu Faculty Of Sport Sciences, Samsun, Turkey;

Medical Sciences

- Doctor of Medical Sciences, Professor, Mikhail Lebedyuk, Head of the Department of Dermatology and Venereology, Odessa National Medical University;

- Doctor of Medical Sciences, Professor, Bocharov Vasily Andreevich, Head of the Department of Pharmaceutical and Cosmetology Technologies, Odessa Medical Institute of the International Humanities University;
- PhD in Medical Sciences, Bocharova Veronika Vladimirovna, Odessa National Medical University;
- Doctor of Medical Sciences, Associate Professor, Kuts Larissa Viktorovna, Head of the course of dermatovenerology, clinical immunology, allergology, Medical Institute of the Sumy State University;
- Doctor of Medical Sciences, Zubkova L., Medical center "ORTO DENT" (Odessa, Ukraine);
- Doctor of Medical Sciences, Gladchuk V., «Hladchuk Medical Aesthetic Center» (Kiev, Ukraine)
- Doctor of Medicine, Professor, Peklina G. P., Odessa Medical Institute International Humanitarian University;

Technical Sciences

- Doctor of Technical Sciences, Professor, Waldemar Wójcik, Lublin University of Technology;
- Doctor of Technical Sciences, Professor, Baranowski V. M., Ternopil National Technical University;
- Doctor of Technical Sciences, Professor, Gogo V. B., Donetsk National Technical University;
- PHD in Engineering Sciences, Alatom Mohammad Fayiz Ahmad

Juridical sciences

- Doctor of Law, Professor, Krinitsky I. E., Professor, Research Laboratory number 1, Research Institute of Finance;
- Doctor of Law, Professor, Gumin A. M., Training and Research Institute of Law and Psychology, National University "Lviv Polytechnic"

Art

- Doctor of Art, Professor, Crul P. F. V.Stefanik Prikarpatsky University;
- Doctor of Art, Professor, Olena Sizova, P. Tchaikovsky South Ural State Institute of Arts;
- Doctor of Art, Professor, Katerina Stanislavska, National Academy of Leaders Culture and Arts;
- Doctor of Cultural Studies, Associate Professor, Prokopova Natalia Leonidovna, Dean of the Faculty of Directing and Actor Art, Kemerovo State Institute of Culture;
- Doctor of Art, Rusudan Kvaratskhelia, Caucasus International University;
- Doctor of Art, Professor, Andriy Puchkov, Boris Grnchenko Kyiv University;
- PhD in Art, Evhen Kushch, National Academy of Leaders Culture and Arts;

Geographical Sciences

- Doctor of Geographical Sciences, Professor, Ilyin L. V., Head of the Department of Tourism and Hospitality Lesya Ukrainka East-European National University;

Ulrichsweb™ Global Serials Directory

DOI (Digital object identifier)

Publishing house is a member of CrossRef

Indexing:

CORE

WORLDCAT

BIELEFELD ACADEMIC SEARCH ENGINE

RESEARCHBIB

CITEFACTOR

GOOGLE SCHOLAR

I. PHILOSOPHICAL SCIENCES

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.1

UDC111.32

LIFESUCCESSAS A VALUE OF PERSONAL EXISTENCE

Elena Andriyenko, PhD of Philosophical Sciences

<https://orcid.org/0000-0002-2342-2404>

e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

Academy of Higher Education of Ukraine, Ukraine, Kyiv

The article is devoted to the issue of life success as an axiological problem of personal existence. The accent has been made on the definition of worldview as a generalized system of a personality's views on the world, on its place in it, as well as on the meaning of its own life and activity, which organizes reality and reflects the theoretical and empirical experience of an individual. The basis of a person's worldview is the system of life-meaningful values such as Peace, Happiness, Good and Evil, the Purpose and Meaning of being, Glory and Prosperity, Creativity, Freedom, Humanism, Individualism, Justice, etc. It has been stressed that the most important axiological dominant and at the same time the motivation for self-development of an individual in modern cultural context is life success. It has been concluded that life success appears as a complex and multilevel ideological and sociocultural phenomenon characterized by internal unity and dialectical inconsistency. On the one hand, success is a characteristic and indicators of a person's experience of the results of its own actions and efforts for self-development. On the other hand, it is an indicator of the originality of personal position in society.

Key words: Values, Personal Existence, Personal Development, Worldview, Success.

Personal existence and personal spiritual life are the questions which always keep their high importance for philosophy, psychology, religion, art, and other spheres of human intellectual culture. Personal existence cannot be separated from personal worldview. The worldview of a personality can be defined as the core of its views, as a system of meanings, values, ideas about itself, the world and its place in the world, as well as about the goals and objectives of its own activity. The worldview of a personality is a “road map” of its being and self-development showing where and what to strive for. The basis of a person’s worldview is the system of life-meaningful values.

The aim of this work is to investigate the role of life values in formation of personal existence.

Different axiological aspects of personality have been analyzed by: C. G. Jung [2], E. Fromm, D. McClelland [6], L. Myasnikova [7], and others. In the context of our study the emphasis should be made on the important role of the works of such authors as D. Kanarsky [3], Ye. Karakhanyan [4], S. Klyuchnikov [5], N. Rosenberg [9], G. Tul’chinsky [11] and O. Yefremova [12]. It is also necessary to note the almost complete absence of systematic philosophical works devoted specifically to the problem of life success as axiological and worldview phenomenon of personal existence.

Worldview is a generalized system of a personality’s views on the world, on its place in it, as well as on the meaning of its own life and activity, which organizes reality and reflects the theoretical and empirical experience of an individual [1, p. 36]. The concept of worldview comes from the German word *Weltanschauung* which has been first used by I. Kant. The founder of classical German philosophy did not separate the concepts of worldview and worldcontemplation. In modern philosophy world contemplation is considered to be one of the elements of the worldview along with the world feeling, world perception, etc. The concept of worldview subsequently developed in the works of various thinkers such as F. Schleiermacher (“Conversations on

Religion”), F. Schelling (“Introduction to the Philosophy of Mythology”), as well as in the work of V. Dilthey (“Types of Worldview and their discovery in metaphysical systems”), where it acquires a modern meaning. The historical types of worldview include mythology, religion, philosophy and, often, science as its special type. Personal (individual) worldview is an integral element of every personal being, the highest form of its existence and spiritual orientation in the world.

The system of meaningful life values is the basis of being and the worldview of an individual. The word “meaning” is present in this context not by chance. In the philosophy of existentialism the fear of losing meaning is one of the basic existential fears. Meaningful values are the ultimate ideological values of a personality, allowing it to navigate in being, acting as vital for it. They are formed under the influence of biological, cultural and social factors. Such values include Peace, Happiness, Good and Evil, the Purpose and Meaning of being, Glory and Prosperity, Creativity, Freedom, Humanism, Individualism, Justice, etc. In the space of culture and social reality a personality chooses certain values that become meaningful to its life, acquire a deep individual meaning and motivate individual activity. The system of meaningful life values constructs the attitude of the individual to the world and to himself, determines his behavior and perception of being. Undoubtedly awareness of the value of life itself, as well as the value of one’s own personality, one’s Self, belongs to the meaningful values of life.

In terms of C. G. Jung [2] the Self (from German *Selbst*) is one of the archetypes that ensure the integrity of the personality, uniting the conscious and unconscious parts of the psyche. Integrity is the most important indicator of mental health and harmonious development. Only an integral personality can consciously manage its development (self-development). Very accurately characterizes the essence of the Self, self-existence and its role for the spiritual existence and self-development of the personality L. Myasnikov: “The

individual will exist and comprehend himself in different ways depending on 'in which mirror he looks'. One way of unfolding self-existence is revealed in the metaphysically comprehended relation of the individual with the world, another – in the connection between the individual and the genus, grasped through the cultural and historical dimensions, the third – in direct communication (model of "Me and You"), the fourth – in the internal connection with oneself. The highest point which closes the circle into personal integrity is the question that the individual raises in relation to himself, the question of the immanent foundations of his being, of the authenticity of his existence, or of the meaning of his life" [7, p. 7].

The most important axiological dominant and at the same time the motivation for self-development of an individual in modern cultural context is success. At all stages of the development of human society there was a need to educate each new generation as a generation of successful individuals, citizens of their state. The creation of social, cultural, economic, legal and pedagogical conditions that activate the development of the internal capabilities of the individual contributes to the stabilization of social development, provides the democratic constitutional foundations of society.

Modern factors contributing to personal success include the availability, quality and social effectiveness of education, its orientation towards the development of a person's need to be significant and in demand in society, able to design life success and achieve it. Only members of society with these qualities can effectively participate in various spheres of life, engage in social and cultural creation and ensure the progressive development of society and the protection of national interests. The most important issue in this case is the study of the essence of the phenomenon of personal life success.

Success as a phenomenon of society and culture reflects the social conditions which it is formed in. The difference between these conditions

determines different interpretations of success and hence, the criteria within different social systems. However, in the context of our philosophical inquiry it is legitimate to raise the question of the independence of the phenomenon of success from sociocultural conditions and its invariance in relation to any social system.

Answering this question one should take into account the historical transformations of the phenomenon of success. In Antiquity the idea of success was formulated by Plato as the “idea of the Good”– the source of truth and harmony which satisfied the requirements of virtue. According to Aristotle the life of a person striving for the highest good must be active and virtuous. The Renaissance began to shape a sense of success achieved by the will to personal glory. F. Petrarch, N. Machiavelli and other thinkers of the Renaissance – the founders of humanism, laid down the ideas of the formation of personality as such. The idea of *fortune* (the predestination of circumstances) and *virtu*– the embodiment of human energy, abilities, talent (according to N. Machiavelli) are the components of the success of a truly free individual who knows how to foresee the course of events allowing him to subordinate circumstances and calculate his capabilities to achieve goals. The Age of Enlightenment gave rise to the cult of knowledge which gives freedom to the individual from any natural determinism. Success in life meant “keeping up” with knowledge.

It has been associated with a perfect and rational person who took responsibility for the transformation of natural existence. In the traditions of German classical philosophy the continuity of the ideas of the Enlightenment is visible: rationalism, humanistic values and new philosophical ideas, in particular, the idea of the cognitive activity of the subject (I. Kant, I. Fichte). In the context of the philosophy of existentialism two directions can be distinguished that consider the phenomenon of the success of the individual. In the context of the first theoretical direction success was

understood as the result of overcoming external circumstances and the expression of the essential structures of human existence. This approach contained a moral assessment of both the desire for success and the status associated with its acquisition. On the way to success, a person sets goals for himself and achieves them, regardless of any positive or negative influence from society. In the context of the second direction emphasizing the intersubjective and interactive nature of success it is seen as a social phenomenon.

M. Sedler in this context uses the concept of “situation” and emphasizes its significance in personal existence. The situation reveals innerpersonal potential. For example, someone who is able to act effectively in difficult circumstances will successfully cope with a difficult life situation. Interest in the issue of personal success in the domestic context is largely due to changes in the economic, political and value spheres. In 1991 the planned, directive, distributive economy was replaced by a scrapping process with a market economy and with that version of it the essence of which was and is fierce and sometimes cruel competition. The mental social attitudes of mass everyday consciousness brought up and formed on the ideals of collectivism (community for the Slavic peoples) and kindness were faced with the fact of accepting the values of individualism in a society of an “achieving” type [6], rigidity and cruelty.

Success as a value that came to the post-Soviet space after the collapse of the USSR has a semantic content laid down by the Judeo-Protestant civilization. There is no generally accepted scientific definition of success as a sociocultural category in Russian literature. At the same time it should be noted that such branches of scientific knowledge as linguistics and pedagogy recognize the following definitions of success as a postulate:

- Good luck in the conceived business, successful achievement of the goal [10];

- Good luck in any business, successful achievement of the goal. Recognition of such “good luck by others, public approval of something or someone’s achievements” [13];
- Good luck in achieving something. Public acceptance. Good results in work, study [8].

But it is impossible to recognize these definitions of personal success as exhaustive. Based on the context of the wording luck as success in this case always comes from outside: it is given or comes / is presented (that is, it is either luck or the magic of fairy-tale characters (“pike”, “Goldfish”, “fairy”, “Jin”, etc.). It turns out that success is not obtained, earned, calculated or manifested in the form of an impulse to create anything, in other words, it is not contained within the subject of activity. In our opinion, a significant omission of these definitions is the lack of analysis of the individual, since it is she who is the subject of activity and must have a certain set of qualities in order to achieve success in society. The same applies to the lack of analysis of the structure of success. The problem of success is not one of those elaborated in the Russian-language scientific literature, since the category of “success” itself and related concepts (“social success”, “career”, “business”, “money”, “social status”) did not previously have theoretical legitimacy.

Practically no philosophical, sociological or psychological dictionary has a definition of success and its derivatives. Studies of a philosophical nature devoted to the concept of success are very few. For the first time in a direct formulation the category of “success” has been analyzed by G. Tulchinsky in 1990 [11, p. 120–151].

Over the past 25–30 years a number of dissertations in the field of philosophy, sociology and psychology have been devoted to the problem of success as a sociocultural category. It is philosophical and sociological dissertations by O. Efremova (1993), I. Canary (2000), N. Rosenberg (2001), S. Klyuchnikov (2003), Ye. Karakhanyan (2009), O. Mikhailova (2009), V.

Kayukov (2011), O. Yakutina (2011), L.Mulyar (2012) and others. There are also modern psychological studies on the topic of success by N. Nefedova (2004), N. Markelova (2005), N. Leifrid (2006), V. Atyunin (2006), A. Tugusheva (2007), N. Golovchanova (2010), and others. The scientific discourse of the concepts of “success” and “personal success” in these works can be differentiated into two interrelated ones: philosophical and psychological.

At the same time in the context of philosophical discourse the sociological discourse stands out, and in the psychological discourse – the discourse of managerial activity (business psychology). Analysis of these works allows us to state the following. It is useless to speak about success apart from the features of the social structure outside of certain connections between different forms of ideas about success and the structure of the social and economic system of society.

We believe that one should also take into account the social status of the individual, sex and gender, age and self-esteem. The vast majority of authors view success mainly through the civilizational prism of the “Soviet project” and touch upon the motivational process and achievement motivation.

Three groups of signs of personal life success can be distinguished:

- Success as a result of the activity (cooperation, healthy competition) of a personality to achieve by its significant goals that reflect the social guidelines of society [12] and as a general social strategy of achievements [3];
- Success as a form of self-realization of the subject, ensuring its self-development [9] and as “the most complete satisfaction” [5];
- Success as an assessment by society in the form of approval or recognition and as “correlation of one’s activities with the spiritual and moral values of society” [3; 4].

Modern philosophical, sociological, psychological researches call success one of the fundamental social and personal lifevalues around which the idea of social order has been formed. Recognition and social reward to a decisive extent depend on how the value-symbolic universes of the individual and his social environment are combined. In general, success as an essential component of personal existence is the result of creative activity to transform one's own Self going beyond one's own life limitations, a "breakthrough" to freedom from natural and socially-cultural conditioning. From a phenomenological point of view success is one of the structures of being laid a priori into human nature.

Therefore, personal life success appears as a complex and multilevel ideological and sociocultural phenomenon characterized by internal unity and dialectical inconsistency. On the one hand, success is a characteristic and indicators of a person's experience of the results of its own actions and efforts for self-development. On the other hand, it is an indicator of the originality of personal position in society.

References:

1. Andriyenko, O.V. (2013). *Svitohlyadni vymiry demokratychnoho sotsiumu* [Worldview Universals of Democratic Society] / Donetsk: DonNU, 346. [inUkrainian].
2. Jung, C.G. (2003). *Psychology of the Unconscious* / NY: Dover Publications, 624.
3. Kanarsky, D.I. (2000). *Uspekh kak mekhanizm konstituirovaniya sotsial'noy real'nosti: Sotsial'no-filosofskiy analiz* [Success as a Mechanism for the Constitution of Social Reality: A Social and Philosophical Analysis]: Essay of thesis ... Candidate of philosophical sciences / Khabarovskiy gosudarstvenny tekhnicheskii universitet. Khabarovsk. Retrieved from:

<http://www.dslib.net/soc-filosofia/uspeh-kak-mehanizmkonstituirovaniya-socialnoj-realnosti-socialno-filosofskij.html> (2022, July, 23).[inRussian].

4. Karakhanyan, Ye.V. (2009). *Sotsial'no-filosofskaya kontseptsiya uspekha* [Socio-Philosophical Concept of Success]: Essay of thesis ... Candidate of philosophical sciences / Bashkirskiy gosudarstvennyy universitet. Ufa. Retrieved from: <https://www.dissercat.com/content/sotsialno-filosofskaya-kontseptsiya-uspekha/read> (2022, June, 10). [inRussian].

5. Klyuchnikov, S.Yu. (2003). *Filosofiya uspekha: gnoseologicheskiy analiz* [Philosophy of Success: Epistemological Analysis]: Essay of thesis ... Candidate of philosophical sciences / Moskovskiy gosudarstvennyy universitet servisa. Moscow. Retrieved from: <https://www.dissercat.com/content/filosofiya-uspekha-gnoseologicheski-analiz/read> (2022, June, 10).[inRussian].

6. McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*. – N.Y., 1961. – 402 p.

7. Myasnikova, L.A. (1993). *Tayna i smysl individual'nogo bytiya* [The Mystery and Meaning of Individual Existence] / Yekaterinburg: Izdatel'stvo Ural'skogo universtiteta, 218.[inRussian].

8. Ozhzhegov, S.I., Shvedova, N.Yu. (1999). *Tolkovyy slovar' russkogo yazyka: 80000 slov i frazeologicheskikh vyrazheniy* [Explanatory Dictionary of the Russian Language: 80,000 Words and Phraseological Expressions] / Moscow: Azbukovnik, 944.[inRussian].

9. Rosenberg, N.V. (2001). *Arkhitektonika uspekha v kul'ture* [Architectonics of Success in Culture]: Essay of thesis ... Candidate of philosophical sciences / Tambovskiy gosudarstvennyy universitet. Tambov 24. [inRussian].

10. *Tolkovyy slovar' russkogo yazyka* [Explanatory Dictionary of the Russian Language] (2007): In 4 volumes. Vol. 3. / Ed. by D. Ushakov. Mjscow: TERRA-Knizhzhniy club, 1209. [in Russian].

11. Tul'chinsky, G.L. (1990). *Razum, volya, uspekh. O filosofii postupka* [Reason, Will, Success. On the Philosophy of Action]/ Leningrad: Izdatel'stvo Leningradskogo universiteta, 216.[inRussian].
12. Yefremova, O.I. (1993). *Uspekh kak sotsiokul'turny fenomen* [Success as a Sociocultural Phenomenon]: Essay of thesis ... Candidate of sociological sciences / Rostovsky gosudarstvenniy universitet. Rostov-na-Donu, 24.[inRussian].
13. Yefremova, T.F. (2000). *Noviy slovar' russkogo yazyka. Tolkovo-obrazovatel'niy*. [New Dictionary of the Russian Language. Explanatory Educational]: In 2 volumes. Vol. 1. / Moscow: Russkiyyazik, 1209.

Citation: Elena Andriyenko (2022). LIFESUCCESSAS A VALUE OF PERSONAL EXISTENCE. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.1

Copyright Elena Andriyenko ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

II. TECHNICAL SCIENCES

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.2

UDC:51-37

PROPOSED IS A COUNTEREXAMPLE FOR THE DIAGONAL METHOD OF GEORG CANTOR

Mykola Stukach

<https://orcid.org/0000-0002-2001-6937>

e-mail: mykola.stukach@npp.nau.edu.ua

National Aviation University, Ukraine, Kyiv

The diagonal method proposed by Georg Cantor is a proof that unenumerable sets exist. For example, the set of all subsets of the set of all natural numbers; or the set of all binary sequences; or the set of all decimals fractions belong in gto the interval $[0; 1)$ are allegedly not countable. This raises doubts about the axiom of choice.

For the set of all binary sequences, it is proposed to call “native” the enumeration defined by the rule: “If the reissabinary sequence $(a_0, a_1, a_2, a_3, \dots)$, all which elements belong to set $\{0,1\}$, then its exact position in the “native enumeration” calculates by the formula $a_0 \times 2^0 + a_1 \times 2^1 + a_2 \times 2^2 + a_3 \times 2^3 + \dots$, where $\times$ – the multiplication sign (all arithmetic operations are performed in one of number system, such as decimal, and without limitation of digit capacity)”.

Proofs are given that "native enumeration" is a counterexample for George Cantor's diagonal method.

Keywords: *discrete mathematics, counter example, enumeration of set, enuberable set, unenuberable set, fabulist Aesop, Guilherme Figueredo, mathematical intuition, diagonal method of Georg Cantor, circus trick, infinite set, cardinality of set, the set of all subsets of a set, the set of all binary sequencies, axiom of choice, set of all real numbers, $1+2+3+4+\dots$.*

Georg Cantor's diagonal method is considered like a model of impeccable mathematical proof [1; 2]. For example, the Penrose [3], the well-known connoisseur and popularizer of science, thought so. Unfortunately the reappeared several very unpleasant paradoxes following from the theorems, proved by this method. In addition, to bypass the axiom of choice, the axiomatic system of Zermelo-Fraenkel's set theory was developed, which is inconvenient to use.

Most mathematicians have not found anything better than to come to terms with this. Many mathematicians use the so-called 'naive set theory', where these paradoxes are simply ignored. And only a few mathematicians disagree with Georg Cantor and continue to fight, mainly by looking for a counterexample.

When I heard the presentation of the diagonal method by Georg Cantor applied to the set of all decimal fractions belonging to interval $[0; 1)$ at a lecture while studying at the Kiev Polytechnic Institute, I intuitively perceived it as a fake, as an attempt to fool everyone. (May Georg Cantor and the Gods forgive me, but that was my first feeling!) It was not so easy to formulate objections – it took me decades!

Cantor himself only by a part of his brain believed in his method, while by the other part he deeply doubted it. The proof is that he began to periodically be treated for bouts of insanity in the clinic of the same university where he taught, and even at the time of his death he was treated in that clinic.

Definition of "native enumeration"

I propose that 'a native for some set of elements placed in it means the rule: 'If an element of the set is a binary sequence $(a_0, a_1, a_2, a_3, \dots)$, then the exact position of the element in the enumeration is calculated by the formula $a_0 \times 2^0 + a_1 \times 2^1 + a_2 \times 2^2 + a_3 \times 2^3 + \dots$,

wherex—the multiplication sign (all arithmetic operations are performed in one of number system, such as decimal, without limitation of digit capacity)'.
'.

As you can see, the “native enumeration” in terms of construction principles resembles the positional decimal number system, invented in the 5th century in India and from the end of the 8th to the beginning of the 9th centuries (after al Khorezmi proposed algorithms for four arithmetic operations performed in a column - addition, subtraction, multiplication, division) are used by Mankind without any problems.

Our goal

We will prove that “native enumeration” is a counterexample to Georg Cantor's diagonal method. The complete proof will consist of three parts.

Part 1

Why do we need the play about ancient Greek fabulist Aesop`s life?

There exists a play ‘The Fox and the Grapes’ by a Brazilian author[4] about the famous ancient Greek fabulist Aesop`s life. I saw it as a child on TV and it made a strong impression on me.

There is an episode in the play. when Aesop`s owner philosopher Xanthos (Aesop was a slave) invited the officer Agnostos to his house and, when got drunk, vowed to drink the sea up. Otherwise Xanthos will give to Agnostos housing and property. And all this was recorded on paper, which Agnostos brought to Xanthos in the morning.

Xanthos was trapped. Only a miracle could save him. Knowing Aesop as an exceptional clever person, Xanthos asked Aesop to save him, promising to give Aesop freedom in return.

After thinking for a second, he said that Xanthos should confirm that he would drink the sea up, as promised. But Xanthos did not promise to drink the rivers that flow into the sea. Let the flowing rivers stop, and Xanthos will drink the sea up.

The parallel with our case is as follows: as soon as the inflowing rivers are diverted, the sea will be drunk up. As soon as you tell me the supposedly missing element in the enumerating set of all binary sequences, I will tell you that you are wrong and show you the position of this element in the enumerating set. This is happening because the supposedly missing element itself will indicate me its exact position as described above.

Part 2

Detective investigation: ‘How did it happen that Georg Cantor’s diagonal method deceived a lot of people, starting with me?’

(In fact, the method fooled almost everyone, but not everyone. Some persons struggled with it desperately.)

As I said, I got acquainted with the diagonal method of Georg Cantor at a lecture at the Kiev Polytechnic Institute, where this method was applied to the set of all proper decimal fractions (further denoted as the set **APDF**).

My guess is this: it was a trick. It took place according to the usual trick scheme: first, the magician diverts the attention of the audience through various passes, and then secretly uses a dishonest trick.

In the case of the diagonal method, the audience was distracted by the fact that the demonstration of the diagonal method took place on a set of infinite decimal fractions in which the digits were changed in a complicated way.

The secret use of a dishonest trick was that it has then announced that we had changed all decimal fractors in the course of the diagonal method and there appeared many fractors that were not in the original enumeration.

There is an error here (either concious or unconcious). Georg Cantor could forget about this or not remember, that is, the trick could happen by it self. If it did not happen by it self, one should also say the professional phrase of all magicians: “Sleight of hand, and no cheating!” ;-)

So what was the unhonest trick? It was

using of the
multiset **APDF** instead
of using the set **APDF**
and then pumping
the set **APDF** with
copies of its content.

Remark: “A multiset” differs from “ a set “in that it admits the repetition of its elements. This means that the set of non-repeating elements of both sets can coincide, and the set of all elements of a multiset can be arbitrarily larger than that of a set. By repeated application of Cantor's diagonal method, we can wind up the number of elements of the multiset to an arbitrarily large value. This diagonal method is dangerous, it is incorrect.

So, the focus under consideration is organized like this. 1) It is assumed that there is a container containing all elements of some infinite type. The diagonal method is applied to this container, changing many-many elements of the stored type. This results in appearance many-many new elements of the stored type. They were not in the container, so they need to be added.

And at that moment, the container literally explodes from the catastrophic appearance of a lack of space inside it. Although at first (before applying the diagonal Cantor`s method), all its elements, as it was announced, fit.

The audience is in amazement, the same as if a magician pulled a rabbit out of an empty hat, as usually happens at such performances.

2) Since it turned out that there is no extra space in the container, we need a new, much larger container.

The reason for this may be that we now count all elements of the multiset, and not just unique ones.

To find it out, you can use the container reweighing tactic: weigh the container before and after using the diagonal method. To weigh the container (that is, to determine the power of the set of elements in it), we have a convenient tool – “native enumeration”. This is because “native enumeration” corrects attempts to turn the set placed in it into a multiset, i.e. occurrence of repetitive elements.

To introduce the “native enumeration of the set of all proper decimal fractions”, let`s move from the “set of all decimal fractions” to the “set of all proper binary fractions” and for each fraction to add to it in the form of a label its “native number”, which we obtain from the notation of the binary fraction by remove “0.” at its beginning.

Since the content of the container both before and after applying the diagonal method successfully receives “native enumeration”, we conclude

that the cardinality of the set **APDF** contained in the container does not change.

Philosophical remark:

In fact, from the point of view of philosophy, Georg Carter substituted actual infinity for potential. This is the true source of the falseness of Cantor's diagonal method. The fact that actual and potential infinity cannot be interchanged can be seen, among other things, in the example of Ramanujan's formula for the sum of series of natural numbers (i.e. $1+2+3+4+\dots=-1/12$). While infinity is actual (the series is not interrupted), it is equal to $-1/12$ in total. As soon as the series is interrupted, i.e. infinity manifests its potentiality, the series turns into potentially any giant positive integer.

We can not impose our views on Nature. We can only study it, discover its laws. Because we cannot take into account all the factors, all its goals. This is the philosophy of antiquity Plato. According to Plato, the basis of Nature is the world of absolutely perfect ideas that we cannot grasp with one glance. We can only discover them for ourselves, and even then in parts. Among them is the Heisenberg uncertainty, for example, which is needed by Nature at least for an electron in an atom does not fall on the nucleus. Or Einstein's theory of relativity with its four-dimensional space (3 spatial coordinates and the imaginary coordinate of time), so that the speed of light is constant. Or mysterious quantum entanglement. For one reason or another, Nature needs all this exactly in this form!

Part 3

Confirmation that the diagonal method of Georg Cantor has a fundamental flaw that we have previously unraveled

Using Cantor's diagonal method, we'll prove that the set of all binary sequences (let's call it the set **ABS**) is non-enumerable. First, we make the assumption that the set **ABS** is enumerable. Let it has "native enumeration",

i.e. if there is a binary sequence $(a_0, a_1, a_2, a_3, \dots)$, all which elements belong to set $\{0,1\}$, then the exact position of the sequence in the “native enumeration” calculates by the formula $a_0 \times 2^0 + a_1 \times 2^1 + a_2 \times 2^2 + a_3 \times 2^3 + \dots$, where $\times$ – the multiplication sign (all arithmetic operations are performed in one of number system, such as decimal, and without limitation of digit capacity)”. The binary sequences that belong to the set **ABS** before starting the application of Cantor's diagonal method will be denoted by $b_0, b_1, b_2, \dots$.

Now let's apply Cantor's diagonal method, i.e. let i run through the sequence of values $=0, 1, 2, 3, \dots$. At the i -th step, we change the value of the i -th bit of the sequence b_i to the opposite, then we conclude that in addition to the old sequence b_i already stored in the set **ABS**, as a result of the described bit change, a new sequence B_i has appeared, which does not yet belong to the set **ABS**, on the basis of which we should add the sequence B_i to the set **ABS**.

And they would add (in the sense they would take into account again in the calculation of the number of elements of the set **ABS**), if they dared to ignore that the new sequence B_i has a position in our enumeration, i.e. already present in the set **ABS**. We are not allowed to add anything. The proof collapsed. It is incorrect.

Remark: I have a lot of respect for programmers who write in the Java, C++, C# and the like, as well as in the Haskell, OCaml, ML, Scheme and the like. I consider them “practicing mathematicians of such branch of mathematics as Constructivism”.

They develop a strong professional sense of what the computer can and cannot do. In addition, they are usually distinguished by their intelligence and ingenuity. They quickly translate any solution from a theoretical reasoning into a practical reasoning.

I hope for their understanding in the matter under consideration.

Conclusions

It looks like there are no non-enumerable sets. The set of all binary sequences has the largest cardinality of all possible infinite sets. The set of all subsets of the set of all natural numbers has one less cardinality (the set of all subsets itself is discarded to eliminate Bertrand Russell's paradox). The set of all natural numbers is of the same cardinality (0 is not considered a natural number). The set of all binary sequences, the set of all decimal fractions belonging to the interval $[0; 1)$, and the set of all subsets of the set of all natural numbers are enumerable. The axiom of choice is true.

To work correctly with the infinite sets invented by Cantor, you can use the appropriate program. It can be written in Java. Including to store the studied set, you can use the corresponding collection.

For example, if we were talking about creating a Java program to implement a container that stores "native enumeration", I would choose the Array List library collection. If you are confused that Java does not support infinite sets by means of the language itself, you can use (instead of Java) some functional programming language that has built-in supports lazy evaluation and, accordingly, with built-in support for potentially infinite sets. It could be Haskell.

(An example of a Haskell program using infinite sets of sieve of Eratosthenes:

```
primes = sieve [2..] where sieve (x:xs) = x:sieve (filter (/=0).( `mod` x)) xs
```

Here [2..] is an infinite set in the form of a sequence 2, 3, 4, 5, ...).

(True Java fans believe that their programming language is good enough for all applications, and if something is not supported in Java at the language level, then it is either supported as a ready-made solution at the level of the language libraries, or they will add the necessary program code themselves.)

Remark: Taking into account my experience (I immediately doubted Cantor's diagonal method, and decades later I came up with a

counterexample), I must say: the counterexample for the Georg Cantor's diagonal method is proposed, but you still have to believe in it.

The last clarification is due to the fact that I really very respect the mathematical intuition of the human race.

Further actions

So, the counterexample is proposed. It remains to believe in this decision. (I admit that many persons will not believe in it.

Although, for example, I do not object to the formula $1+2+3+4+\dots=-1/12$ by the Indian genius Ramanujan after I found out that 3 physical theories being based on it had received Nobel Prizes ;-).

In general, let's recap: the counterexample for the Georg Cantor's diagonal method is proposed, but you still have to believe in it.

References:

1. Cantor's diagonal argument. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Cantor%27s_diagonal_argument (2022, September, 22).
2. Cantor diagonal method. Retrieved from <https://mathworld.wolfram.com/CantorDiagonalMethod.html> (2022, September, 22)
3. Roger Penrose. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Guilherme_Figueiredo (2022, September, 22).
4. Guilherme Figueiredo. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Guilherme_Figueiredo (2022, September, 22).
5. Kapadia, Devendra (2014). The ABCD of divergent series. Retrieved from <https://blog.wolfram.com/2014/08/06/the-abcd-of-divergent-series>. (2022, September, 22).
6. Stukach, Mykola (2022). To save mankind: proposed is an alternative to mining blockchains. - New York. TK Meganom LLC, Innovative Solutions in

Modern Science, 1(53), pp. 39-47, ISSN 2414-634X,
www.naukajournal.org/index.php/ISMSD [in English]

Citation: Mykola Stukach (2022). PROPOSED IS A COUNTEREXAMPLE FOR THE DIAGONAL METHOD OF GEORG CANTOR. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.2

Copyright Ihor Horbach ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

III. MEDICAL SCIENCES

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.3

UDC 616

ETIOLOGY AND LEVELS OF DIAGNOSIS OF MALIGNANT TUMORS OF THE OUTER NOSE SKIN

Anhelina Yevcheva

<https://orcid.org/0000-0002-1742-5043>

e-mail: esebuat11@gmail.com

Odessa National Medical University, Ukraine, Odessa

The paper analyzes the epidemiological indicators of the incidence of nasal skin cancer in Ukraine and Europe according to the National Cancer Registry of Ukraine in 2015 - 2018. The main etiological factors that cause the growth of nasal cancer and the role of various factors in the carcinogenesis of squamous cell carcinoma are considered.

Data on methods of early diagnosis are given and the role of timely diagnosis that affects the quality of life of the patient is determined.

To prevent cancer of the external nose, the expediency of state aid in eliminating the effects of harmful environmental factors that cause the development of malignant neoplasms is discussed. The author offers suggestions for early detection and improving the diagnosis of malignant tumors of the skin of the outer nose.

Keywords: *malignant neoplasms, external nose, epidemiological indicators, diagnosis.*

The modern development of medicine involves the constant improvement of methods of diagnosis, treatment and prevention of diseases according to the requirements of evidence-based medicine. It is known that

malignant diseases are one of the most important modern medical, biological and socio-economic problems in the world.

Today, cancer is a global problem, as diseases in the later stages of development lead to disability and a significant reduction in the duration and quality of life of patients.

However, it should be emphasized that there is a low medical culture of the population, which seeks help late. And also lack of oncological vigilance at doctors of the first link.

Statistics show that every year about 2.9 million new cases are registered in developed countries and more than 3 million in developing countries. According to Schart FM, Gabbe C. the morbidity of skin cancer in Germany among men is second only to lung cancer, and among women breast cancer, which is 93.4 and 55.8 per 100,000 population, respectively [7, 10, 11, 12 , 13].

In recent years, there has been an increase in the number of superficial epithelial malignancies of the head and neck in all countries. Especially the two most common cancers - basal cell and squamous cell [2]. In Ukraine, 1 million new cases of cancer are registered annually [2, 3, 7], in Russia malignant skin tumors rank 3rd after lung cancer [1].

Thus, annually in Ukraine more than 20,000 cases of superficial malignant neoplasms of the head and torso are diagnosed, which is 44.5 cases per 100 thousand population [2, 5, 6]. Thus, annually about 100 new cases per 100,000 population [2, 3, 6].

It is known that squamous cell skin cancer and other malignancies can develop on any part of the skin.

Squamous cell skin cancer (synonyms: squamous cell carcinoma, squamous cell epithelioma, epidermoid cancer, squamous cell carcinoma) is a malignant epithelial tumor of the skin that develops from keratinocytes.

The first historical data on the causes and clinical manifestations of squamous cell skin cancer date back to 1775, when the English physician Percival Pott described the clinical picture of scrotal cancer in London chimney sweeps. He found that the cause of the disease is the chronic effect of soot on the skin. Thus, the work of P. Pott was the first to identify a chemical carcinogen.

Today, there are well-known factors of exogenous and endogenous nature that cause the development of precancerous changes and the development of malignant tumors in the skin of the face and torso, ie that lead to tissue malignancy.

To understand the development of the pathological process due to the action of harmful agents, it is important to know not only the structure of the skin, but also changes as a result of harmful actions. This knowledge allows the clinician to understand the etiopathogenesis of the disease, to show timely cancer vigilance and to determine the tactics of such conditions.

The action of harmful agents (cancer risk factors) on the components of the skin: the epidermis, dermis and related structures can give impetus to the development and growth of malignant tumors.

It is known that malignant tumors of the skin most often develop in exposed areas of the skin, which are exposed to UV-solar radiation or artificial tanning (insolation), as well as the action of chemical agents (contact with soot, sulfur, resins, tar and arsenic), thermal agents and physical irritations. Most of the factors are a risk of developing a malignant disease and are related, one way or another, to a person's lifestyle.

But the prolonged effects of UV radiation from the sun and artificial tanning, as well as constant mechanical injuries to nevi, birthmarks and skin scars in most cases lead to skin cancer. The effect of ultraviolet radiation does not end on the epidermis of the skin, but penetrates into the much deeper layers of the skin - the dermis and subcutaneous fat.

It is known that the human body is protected from aggressive sunlight by producing a pigment that makes the skin color darker, and the more a person is in the sun, the darker the skin.

On the one hand, tanning is a kind of protective reaction of the body against the effects of sunlight on the internal subcutaneous tissues.

On the other hand, the prolonged effect of UV radiation from the sun and artificial sunburn provokes diseases such as melanoma and squamous cell carcinoma.

Today it is noted that regardless of skin color most often sick people who spend a long time in the sun (fishermen, agricultural workers, etc.). In addition, the carcinogenic effects of solar radiation are facilitated by the effects of sea (salt) cold wind, which causes dry skin. However, the harmful effects of these factors on the body can be reduced by increasing the protection of exposed areas of the body.

Also, the effect of ionizing radiation was detected after the discovery of the action X-rays, on the body of radiologists who worked without protection, who were affected by skin cancer. It is also known that prolonged exposure to the radioactive zone often causes neoplasms of hematopoietic organs, but this factor should not be excluded from the probable causes of malignant skin lesions.

Today, attention is also paid to the identified genotypes of human papillomavirus (HPV) and skin neoplasia. There are 5 types of HPV (Alpha, Beta, Gamma, Mu and Nu). Cutaneous HPV was detected in all 5 types of viruses. Most members of the genus Beta have been isolated from patients with liquid genodermatosis - verruciform epidermodysplasia (BE). The association between HPV and human skin cancer has been evident in patients with BE for 10 years (Pfister H., 2012). Studies by H. Pfister have shown that human papillomaviruses Beta cause benign and malignant tumors not only of the skin but also of the mucous membrane.

For example, in patients with actinic skin keratosis, HPV persists much more than in tumors. Therefore, higher viral loads in actinic keratosis foci are consistent with the carcinogenic role of cutaneous HPV in different stages of skin cancer. The oncogenic potential of HPV Beta is explained by blocking apoptosis by the viral protein E6 and interfering with cellular mechanisms of DNA repair. E7 proteins disrupt the regulation of the cell cycle and promote invasive growth.

Thus, when HPV blocks apoptosis, the skin keratinocytes out critical mutations in oncogenes and genes of the tumor suppressor survive and proliferate.

Endogenous causes include all liver diseases that reduce and disrupt the body's antioxidant defenses by promoting growth of formations on the skin of exogenous origin. It is known that against the background of specific diseases can cause skin cancer (RS). RS in these specific diseases is highly malignant. This cancer has a pronounced infiltrative type of growth and is prone to recurrence.

For example, tuberculosis of the skin, especially lupus tuberculosis. Tuberculous lesions of the skin of the auricle often appear as hematogenous, if the original complex - elsewhere (in the lungs, intestines, etc.). Tuberculous lesions of the skin of the auricle have three forms: nodular, ulcerative and less common form of perichondritis. Therefore, all forms of tuberculosis need to be differentiated from skin cancer. Damaged areas are sharply separated from healthy skin, soft to the touch, the skin that covers them retains its normal appearance for a long time, and then acquires a red-blue hue. Eventually, the skin may become covered with ulcers again.

Histological examination reveals changes characteristic of tuberculosis: tubercles, giant cells, small cell infiltration and vortex decay. Against this background, skin cancer can develop. Approximately 2–4% of lupus patients subsequently developed skin cancer. Treatment is specific general and local.

RS can also occur on the background of syphilitic gum. Syphilis of the skin of the auricle can occur in all three forms. Ear rubber sinks occur in isolated cases. The pathogenesis of cancer on the background of humus syphilis is similar to the process in tuberculous lupus.

Treatment is specific to the general. But in these cases it is necessary to differentiate tuberculosis and syphilis by Wassermann's reaction and to carry out histologic and bacteriological research.

Sometimes there is cancer that develops from the appendages of the skin: hair follicles, sebaceous and sweat glands, and finally, we should not forget the hereditary predisposition to the appearance of both benign and malignant skin tumors.

Thus, the above indicates that malignant tumors the skin of the outer nose, ears and torso may develop as a result of the action of provoking factors and their prolonged action (harmful exogenous agents) and because the face (outer nose and ears) and other parts the torso is an open area.

But, there is a group of factors that medicine cannot effectively counteract yet. This is a genetic predisposition.

Analyzing the statistics of the Cancer Registry of Ukraine, among the diseases in Ukraine we can identify the main types of malignant skin lesions, which are called - white cancer: basal cell carcinoma and squamous cell skin cancer and the most malignant skin tumor - melanoma.

Therefore, despite the improvement of methods of diagnosis and treatment, the absolute frequency of death from squamous cell carcinoma remains. Due to the direct correlation between the effectiveness of diagnostic and treatment and the stage and morphology of the cancer process, several levels of diagnosis of malignant skin tumors are known: **early, timely and late.**

Today in Ukraine, the diagnosis of skin tumors is carried out according to European standards only in a specialized unit, ie oncologists. It is too late!

The problem of early and high-quality diagnosis of malignant diseases of the skin of the face, torso and their treatment worries many researchers, both in Ukraine and in Europe. This is due to the increase in the number of patients with malignant skin neoplasms in recent years.

The system of standardization of medical care is focused on the development of medical - technological documents that help the doctor to act effectively in specific clinical situations, avoiding ineffective and erroneous interventions. Clinically and morphologically distinguish benign and malignant skin formations. Diagnosis according to the protocol of diagnosis "malignant lesion of the skin" is established in a specialized medical institution on the basis of histological or cytological conclusion on the basis of biopsy examination of the pathological formation.

Examination of primary patients is performed by family doctors, who in case of suspicion of malignant skin tumors should refer patients for 5 days for secondary (specialized) medical care.

This requires a clinical justification that confirms the signs and symptoms that may indicate basal cell, squamous cell skin cancer or melanoma of the skin:

1. The excrescence of pink color, which is flat formation with an increase in the periphery and the presence of crusts in the center.
2. The red spot or area of irritation, especially on the face, neck, shoulders.
3. The brilliant knot of mother-of-pearl color.
4. The open ulcer or erosion that does not heal for more than 5 weeks.
5. The cicatricial area with a shiny surface and fuzzy contours.

Regardless of the level of diagnosis, all primary care patients should undergo a full range of examinations and tests: general blood test, blood glucose, coagulogram, blood on Wassermann reaction, X-ray or CT scan of the lungs and bacteriological examination and direct to a specialized unit to conduct histological examination.

Questions of modern diagnostics of superficial skin neoplasms of the face and torso are relevant because the diagnosis is made late stages of skin cancer leads to reduced quality of life and low survival of patients. Unfortunately, at the stage of early development of the disease, patients do not seek medical help.

The early diagnostics should be made at the primary level, which is based on the detection of clinical symptoms of the tumor and the use of special clinical diagnostic methods necessary for the diagnosis of malignant neoplasms as soon as possible and the choice of treatment. This level of diagnosis is to detect malignant skin tumors in situ or in the I- and clinical stages of the disease, when the tumor does not metastasize. If a malignant disease is suspected, the primary care physician should refer the patient to a specialized unit, which establishes the final diagnosis. But this implies that adequate treatment can guarantee complete recovery of the patient.

The timely diagnostics is should be made at the primary level, which is based on the detection of clinical symptoms of the tumor and the use of special clinical diagnostic methods necessary for the diagnosis of malignant neoplasms as soon as possible and the choice of treatment. This level of diagnosis is to detect malignant skin tumors in situ or in the I- and clinical stages of the disease, when the tumor does not metastasize. If a malignant disease is suspected, the primary care physician should refer the patient to a specialized unit, which establishes the final diagnosis. But this implies that adequate treatment can guarantee complete recovery of the patient.

The late (untimely) diagnostics is the diagnosis of malignant neoplasms at stages T3 and T4, which indicates an unfavorable prognosis and complexity, or the impossibility of treatment according to a radical program. Especially in the presence of regional or distant metastases.

The late (untimely) diagnostics is 100 percent dependent only on the patient and family. At T3, and T4 of malignant process of skin and especially

at T4 and when there is a metastasis, really testifies to not possibility of carrying out treatment not under the radical program, and with the palliative purpose, ie treatment will be directed on reduction of a cancer intoxication and improvement of life.

Thus, to achieve and perform the first two levels of diagnosis requires a high culture of the population and a high level of professionalism of the medical staff. In both cases, there should be constant and clear oncological alertness.

First of all, the largest arsenal of clinical examination of cancer patients should be used in cancer vigilance: more detailed history taking, non-invasive diagnostic methods: dermatoscopy, ultrasound diagnostic scanning, confocal laser scanning microscopy, thermal differential test and, if necessary- biopsy.

Here are the responsibilities of a primary care physician:

1. The collection of complaints and detailed anamnestic data.
2. The examination of the skin and lymph nodes.
3. The ultrasound of lymph nodes to determine their differentiation.
4. If malignant skin disease is suspected, the patient should be referred to specialists - dermatologist and oncologist.

Today, a unified protocol for the management of patients with suspected skin cancer helps to determine the choice of consultant for adequate treatment of Unified Clinical Protocol of Medical Care (UKPMD) "Basal cell and squamous cell skin cancer and melanoma" by its form, structure and methodological approach to use requirements of evidence-based medicine created in accordance with the methodology approved by the order of the Ministry of Health of Ukraine dated 28.09.2012 № 751 "On creation and implementation of medical and technological documents on standardization of medical care in the system of the Ministry of Health of Ukraine ", registered with the Ministry of Justice of Ukraine on November 29, 2012 for 2001/22313.

Detailed collection of medical history with the identification of possible causes (harmful factors), encouraging the development of skin cancer and with the definition of hereditary factors. After that, dermatoscopy is an examination of identified and individual skin formations using a specialized dermatoscope, which allows without surgery to "look" inside the mole (formation), assess its type, structure and determine whether it is benign or whether it is necessary to remove it. The dermatoscope magnifies the image of the formations 10 times and allows you to "look" under the stratum corneum.

Dermatoscopy is a modern method of diagnosing skin tumors, which is used in leading clinics in Europe and America. This method of research allows you to visualize the smallest structures of the epidermis, which are difficult to distinguish with the naked eye.

Dermatoscopy has no contraindications, is completely painless and is used to diagnose almost all skin diseases and assess them for clinical danger.

A detailed collection of medical history with the identification of possible causes (harmful factors), encouraging the development of skin cancer.

Dermatoscopy (epiluminescent microscopy - skin surface microscopy) is a non-invasive diagnostic method of visual assessment of skin lesions, allowing to study of morphological and subepithelial structures with different magnification. The method is based on the use of a dermatoscope - an optical device with a built-in backlit lens - and the use of immersion oil, which allows to obtain images of intradermal structures with a size of 0.2 μm . The method, according to the citation index, has become the most popular and significant over the past 15 years. This fact can be explained by high diagnostic efficiency, availability of manual dermatoscopes, as well as simple methods of skin examination. Today, advanced digital video systems are widely used to capture images and assess skin structure.

Dermatoscopy - examination of certain and individual skin formations using a specialized device - a dermatoscope, which allows without surgery to "look" inside the mole (formation), assess its type, structure and determine whether it is benign or whether it is necessary to remove it. The dermatoscope magnifies the image of the formations 10 times and allows you to "look" under the stratum corneum.

Dermatoscopy is a modern method of diagnosing skin tumors, which is used in leading clinics in Europe and America. This method of research allows you to visualize the smallest structures of the epidermis, which are difficult to distinguish with the naked eye.

Dermatoscopy has no contraindications, is completely painless and is used to diagnose almost all skin diseases and their clinical hazard assessments.

Next, if there is insufficient diagnostic information, you need to use other diagnostic methods.

Dermatoscopy has no contraindications, is completely painless and is used to diagnose almost all skin diseases and assess them for clinical danger.

The use of a digital dermatoscope has a number of benefits: the function of polarization, the ability to store images in a computer archive and the use of modern analytical software. According to various authors, the coincidence of the dermatoscopic result with the morphological diagnosis is about 90%.

Ultrasound diagnostic scanning is not widely used in dermato-oncology due to the technical costs (sensor frequency 3 - 10 MHz does not allow to obtain images of the structures of the epidermis, dermis and hypodermis).

Only recently, thanks to the creation of instruments with a sensor frequency of 20 - 100 MHz (high-resolution digital ultrasound imaging) it is

possible to study all layers of the skin with high measurement accuracy at different intervals, to document all features without tissue damage.

Confocal laser scanning microscopy is an in vivo non-invasive diagnostic method that allows obtaining images of the layers of the epidermis from the surface of the dermis with a resolution close to conventional light microscopy. The method has two indisputable advantages: the ability to obtain a lifetime image at the cellular level and the demonstration of the image in 4 dimensions - height, width, depth, and time.

However, today there is equipment for confocal laser scanning microscopy, which is massive, which limits its use on hard-to-reach parts of the skin due to the difficulty of fixing the lens. In addition, the images obtained by confocal laser scanning microscopy of the skin layers are oriented parallel to the skin surface, which makes it difficult to analyze the results based on their comparison with classical biopsy data.

These modern diagnostic methods (high-resolution digital ultrasound imaging and confocal laser scanning microscopy) are currently of limited use in Ukraine and developing countries due to the high cost and lack of training.

In our opinion, the use of the method of laser-induced fluorescent and spectral diagnosis of squamous cell skin cancer is particularly promising. The method is based on the use as a photosensitizer of 5-aminolevulinic acid or Photolon, allowing to determine the boundaries of tumors and the degree of hyperreactivity of its cells.

Thermal Differential test is a biological test based on the temperature difference between tumor tissue and healthy skin. Researches are carried out by means of the electrothermometer with the definition of temperature in 5 - 8 points of the struck zone. At the same time, the difference of temperature between the struck and healthy parts of the skin in one degree should be noted. Informative is when there is a difference of 1 degree.

Biopsy. The final method of skin disease research is the morphological examination of the material after total removal of the tumor lesion or biopsy. Biopsy should not be performed in cases of color changes in the tumor and the presence of aggressive infiltrative growth. In these cases, it is possible to conduct a cytological examination or examination of the material after extensive removal.

It is generally known that the results of the histological examination in the diagnosis of skin tumors are more informative than the data of cytological examination (smears or scrapings from the surface of the tumor ulcer or punctate from the tumor). Therefore, it is advisable to perform a biopsy.

DIFFERENTIAL DIAGNOSIS OF MALIGNANT TUMORS SKIN WITH INFECTIOUS DISEASES

A family doctor, dermatologist and oncologist should be consulted consultation on the differential diagnosis of skin diseases with infectious diseases that are aggressive and long.

But at the initial stage of diagnosis it is necessary to exclude HIV infection (with a contagious mollusk - a giant on the background of HIV infection) and only then consider the causes of the disease.

Infectious diseases that need to be differentially diagnosed include: syringoadenoma, rhinophyma, rosacea - erythematous-papular form, actinic keratosis of the skin and erythematosus of the skin (discoid lupus).

Taking into account the pathogenesis of cancer on the background of humus syphilis, similar to the process in lupus tuberculosis, should be to carry out differential diagnostics with the use of additional ones' examinations for tuberculosis and syphilis.

The tuberculous type of leprosy, which forms papular plaques that are objectively similar to depigmented spots, should be especially diagnosed skin. In these cases, you need to differentiate with leprosy.

It should also be considered as a cause of skin cancer as a result of the action of certain drugs that suppress the immune system. These are antitumor, anti-inflammatory drugs with corticosteroids.

The clinical course of infectious diseases at some stages of development is clinically similar to malignant signs of skin disease, so it is necessary to make a differential diagnosis. For example: syringadenoma - a tumor of the sweat glands (apocrine and eccrine) is more often localized on the skin. Characteristic long-term course. Objective: dense, bluish papules with ulcers. Complaints of patients with itchy skin, pain and ulcers. Malignancy accounts for about 2.5% of cases.

Conclusions:

1. In Ukraine, more than 20,000 cases of superficial malignant neoplasms of the head and torso are diagnosed annually, which is 44.5 cases per 100 thousand population. This fact indicates the shortcomings of prevention and timely diagnosis.
2. The use of a set of diagnostic methods: medical history, visual examination (non-invasive objective clinical semiotics): dermatoscopy, confocal laser scanning microscopy, thermodifferential test, ultrasound and invasive diagnostics: cytological and morphological examination allowed to establish and diagnose treatment according to a radical program.
3. Constantly spend
4. Eliminating environmental illiteracy and increasing state control over the level of environmental pollution will help reduce the number of malignant skin lesions.

References:

1. Anishchenko I.S., Vazhenin A.V. Squamous cell skin cancer: clinic, diagnosis, treatment. - Chelyabinsk, 2000. - 92 p.

2. Evchev F.D., Evcheva A.F. (2018) Etiology, pathogenesis, clinical semiotics and diagnosis of tumors of the scalp, neck and torso. Message 1.//Journal of ear, nose and throat diseases. № 1. P. 76 - 82.
3. Cancer in Ukraine, 2015 - 2016. Morbidity, mortality, indicators of the oncology service 2017. Bulletin of the National Cancer Registry of Ukraine №18 (new!).
4. Lamotkin I. A. (2006). Tumors and tumor-like skin lesions. Atlas. Binom, 166 p.
5. Lipatov O.N., Menshikov K.V., Atnabaev R.D. (2012). Clinical case of surgical treatment of squamous cell skin cancer on the background of hypertrophic scar // Electronic scientific-practical journal "Creative surgery and oncology", January 28, 2012.
6. Unified clinical protocol of primary, secondary (specialized) tertiary (highly specialized) medical care. Order of the Ministry of Health of Ukraine dated March 28, 2016, №246, P.1-31.
7. Practical oncology. Practical oncology (2012). Vol. 13, №2. 81.
8. Snarskaya E.S., Molochkov V.A. (2003). Basal cell carcinoma. M . Medicine, 136 p.
9. Myadelets O.D., Adaskevich V.P. (2006). Morphofunctional dermatology. M . Медицинская литература, 734 с.
10. Chaqas F. S., Silva Bde. S. (2012). Mohs micrographic surgery: a study of 83 cases // An. Bras.Dermatol. Apr. Vol.87 (2). P.228 - 234.
11. Schart F.M., Gabbe C. (1993). Disappearance of the ozone layer and cancer: an attempt at risk assessment // Hautarzt. Vol. 44. №2. P.63 - 68.
12. Breuninger H., Sebastian G., Kortmann R.D et al. (2006) Short line: Basalzellkarzin der Haut. J DtschDermatolGes 4: 441-443.
13. K. Kunte, B. Konz Dermatologist 2012 -03: 179 - 186. Breuninger H, Sebastian G, Kortmann RD et al. (2006) Short line: Basalzellkarzin der Haut. J DtschDermatolGes 4: 441-443.

Citation: Anhelina Yevcheva (2022). ETIOLOGY AND LEVELS OF DIAGNOSIS OF MALIGNANT TUMORS OF THE OUTER NOSE SKIN. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.3

Copyright Anhelina Yevcheva ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

IV. PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL SCIENCES

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.4

UDC 378

IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF LEADERSHIP POTENTIAL IN FUTURE PRINCIPAL SPECIALISTS IN A PROFESSIONAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Ihor Horbach, Senior lecturer

<https://orcid.org/0000-0002-2162-2568>

e-mail: patriot0666@ukr.net

"Kamyanske branch Academy of State penitentiary service", Ukraine,
Kamianske, Dnipropetrovsk region

The article is devoted to the actual problem of the formation of leadership potential in future penitentiary specialists in a specialized institution of higher education. It is claimed by the author that the relevance of the mentioned problem is obvious, because in connection with the increase in the requirements for the professionalism of the personnel of the criminal enforcement service and the dynamic reorganization of the penitentiary system of Ukraine, there is the need to reassess the professional activity of the penitentiary from the executive level to the priority of active, independent and responsible work, which is characteristic of a leader. The article reveals the essence of the key concepts of the raised problem (leadership, leader, leadership potential, leadership potential of the future penitentiary specialist). The structure of the leadership potential of future penitentiary specialists is presented as a set of interconnected and interdependent components: motivational and intentional, cognitive and intellectual, operational and procedural, personal and self-creative, reflective and regulatory.

The following pedagogical conditions for the formation of leadership potential in future specialists of the penitentiary system of Ukraine are defined: ensuring the professional orientation of the recipients of the specified education for leadership training and stimulating them to professional self-improvement in the specified direction; acquisition of leadership competencies by future specialists in the process of professional training; creating situations in various types of professional training (educational, disciplinary, research, cadet and student self-government, social activities, practical training, etc.) that require the externalization of leadership potential. Educational and methodological tools for the implementation of these conditions are presented (exercises, interactive and situational methods, coaching, reflective polylogue, etc.). The obtained data testify to the effectiveness of the selected toolkit for pedagogical provision of the specified conditions for the formation of leadership potential in future specialists of the penitentiary system of Ukraine.

Keywords: *future penitentiary specialist, leadership potential, pedagogical conditions, teaching and methodical tools, specialized institution of higher education.*

Ігор Горбач, старший викладач, Реалізація педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців-пенітенціаріїв у профільному закладі вищої освіти/ «Кам'янська філія Академії Державної пенітенціарної служби», Україна, м. Кам'янське, Дніпропетровської області

Стаття присвячена актуальній проблемі формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців-пенітенціаріїв у профільному закладі вищої освіти. Автором статті стверджується, що актуальність означеної проблеми є очевидною, оскільки у зв'язку з підвищенням вимог до професіоналізму персоналу кримінально-виконавчої служби та

динамічною реорганізацією пенітенціарної системи України стає необхідність переоцінки професійної діяльності пенітенціарія з виконавчого рівня до пріоритету активної, самостійної та відповідальної роботи, що властиво лідеру. У статті розкрито суть ключових понять порушеної проблеми (лідерство, лідер, лідерський потенціал, лідерський потенціал майбутнього фахівця-пенітенціарія). Представлено структуру лідерського потенціалу майбутніх фахівців-пенітенціаріїв як сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів: мотиваційно-інтенційного, когнітивно-інтелектуального, операційно-процесуального, особистісно-самотворчого, рефлексивно-регулятивного.

Визначено педагогічні умови формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців пенітенціарної системи України: забезпечення професійної спрямованості здобувачів означеної освіти на лідерську підготовку та стимулювання їх до професійного самовдосконалення в означеному напрямі; оволодіння майбутніми фахівцями в процесі професійної підготовки лідерськими компетенціями; створення в різних видах професійної підготовки (навчальній, виховній, науково-дослідній, курсантсько-студентському самоврядуванні, громадській діяльності, виробничій практиці тощо) ситуацій, які потребують екстеріоризації лідерського потенціалу. Представлено навчально-методичний інструментарій реалізації цих умов (вправи, інтерактивні та ситуаційні методи, коучінг, рефлексивний полілог та ін.). Отримані дані свідчать про ефективність обраного інструментарію для педагогічного забезпечення визначених умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців пенітенціарної системи України.

Ключові слова: майбутній фахівець-пенітенціарій, лідерський потенціал, педагогічна умова, навчально-методичний інструментарій, профільний заклад вищої освіти.

Вступ. В умовах глобалізації та інтеграції України до європейського простору, складної політичної, геополітичної та економічної обстановки, що призводить до трансформації системи державного управління підвищуються вимоги щодо якості професійної діяльності фахівців усіх без винятку державних служб та відомств. Згідно з законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» на неї покладається завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. Державна кримінально-виконавча служба України здійснює правозастосовні та правоохоронні функції, основною метою є забезпечення безпеки українського суспільства та ресоціалізації засуджених.

У зв'язку з підвищенням вимог до професіоналізму персоналу кримінально-виконавчої служби та динамічною реорганізацією пенітенціарної системи України виникає потреба у фахівцях спроможних якісно виконувати свої функціональні обов'язки у складних, динамічно-змінних і непередбачуваних умовах та відповідно до чинного законодавства з дотриманням етичних норм, а також здатних організувати та спрямувати колектив на досягнення тих чи інших цілей задля виконання покладених на Державну кримінально-виконавчу службу України завдань. Приймаючи до уваги вище наведене актуальною стає необхідність переоцінки професійної діяльності пенітенціарія з виконавчого критерію до пріоритету активної, самостійної та відповідальної роботи, що властиво лідеру. Тому вкрай необхідно формувати лідерський потенціал у майбутніх фахівців-пенітенціаріїв, під час професійної підготовки у профільних закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження формування лідерських якостей, лідерського потенціалу у здобувачів вищої освіти були проведені такими вітчизняними педагогами, як: Д. Волківська, Б. Головешко, Л. Грень, Т. Гура, А. Іващенко, О. Ігнатюк, О. Маковський,

В. Михайличенко, О. Нестуля, О. Пономарьов, О. Попова, С. Резнік, О. Романовський, О. Шамрук та інші вчені.

Аналіз наукових праць із означеної проблеми дає підстави для висновку про вагомий внесок науковців у дослідження різних аспектів проблеми формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців. Проте проблема формування лідерського потенціалу у майбутніх фахівців з правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України у профільних закладах вищої освіти не була предметом спеціального вивчення. Тому виникає потреба дослідження педагогічних умов ефективності вказаного процесу, виявлення їхнього впливу на якість лідерської діяльності майбутніх фахівців означеного профілю.

Мета статті – презентація навчально-методичного інструментарію забезпечення реалізації педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців-пенітенціаріїв у профільному закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз й узагальнення наукових праць з порушеної проблеми, вивчення масової практики з лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України в профільних закладах вищої освіти дали можливість розкрити суть ключових понять дослідження:

- *лідерство*, яке визначено як процес організації міжособистісних взаємин, що дає можливість об'єднати зусилля окремих членів групи (колективу) на досягнення спільної мети та вирішення спільних завдань на ідеалах творчості, проактивності, інноваційного і стратегічного мислення, моралі та поваги до людей тощо;

- *лідер*, постать якого розкрито як людину, до думки якої прислухаються, яка може вести за собою людей, яка навчилася контролювати, мотивувати і спрямовувати самого себе та інших для досягнення спільних цілей і вирішення поставлених завдань;

- *лідерський потенціал*, котрий визначено як якісну характеристику особистості, що розкриває сукупність внутрішніх потреб, можливостей, ціннісного ставлення, засобів, які сприяють досягненню такого рівня інтеграції компетентності, відповідальності, активності і комунікативності, який забезпечує її провідний вплив на членів групи при спільному вирішенні завдань у різних сферах життєдіяльності;

- *лідерський потенціал майбутнього фахівця з правоохоронної діяльності пенітенціарної служби*, який визначено як якісну інтегровану характеристику його особистості, яка відображує як ситуаційно обумовлену, так і незалежну від ситуації здатність фахівця такого профілю до успішного здійснення лідерства;

У процесі дослідження визначено *структуру лідерського потенціалу майбутніх фахівців з правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України*, яку складають такі взаємопов'язані й взаємозалежні компоненти: 1) *мотиваційно-інтенційний* (професійна спрямованість на формування і розвиток лідерського потенціалу, ціннісне ставлення до лідерства в професійній діяльності, потреба в саморозвитку та самовдосконаленні лідерського потенціалу); 2) *когнітивно-інтелектуальний* (когнітивно-гностична та інтелектуальна компетенції, які забезпечують теоретичне підґрунтя лідерського потенціалу); 3) *операційно-процесуальний* (організаторсько-управлінська та комунікативно-конфліктологічна компетенції, які забезпечують успішність лідерської діяльності); 4) *особистісно-самотворчий* (інтелектуально-креативні, організаційно-управлінські, морально-деонтологічні, емоційно-вольові та комунікативно-регулювальні якості; здатність до саморозвитку та самовдосконаленні лідерського потенціалу); 5) *рефлексивно-регулятивний* (здатність до рефлексії, прагнення до рефлексивної поведінки, самооцінка сформованості лідерського потенціалу тощо).

Результатом наукового пошуку стало наукове обґрунтування педагогічних умов ефективності формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України в профільному закладі вищої освіти: 1) забезпечення професійної спрямованості здобувачів означеної освіти на лідерську підготовку та стимулювання їх до професійного самовдосконалення в означеному напрямі; 2) оволодіння майбутніми фахівцями в процесі професійної підготовки лідерськими компетенціями (знаннями, вміннями, особистісними якостями); 3) створення в різних видах професійної підготовки (навчальній, виховній, науково-дослідній, курсантсько-студентському самоврядуванні, громадській діяльності, навчальної практики тощо) ситуацій, які потребують екстеріоризації потенціалу майбутніх фахівців.

Для перевірки гіпотези дослідження було проведено педагогічний експеримент на базі Академії Державної пенітенціарної служби. В експериментальному дослідженні брали участь здобувачі освіти загальною кількістю 137 осіб, із яких було утворено експериментальну групу ЕГ (n=68 осіб) і контрольну групу КГ (n=69 осіб).

На констатувальному етапі експерименту було проведено діагностування вхідного рівня сформованості лідерського потенціалу експериментальної та контрольної груп за визначеними в дослідженні критеріями й показниками: *психологічним* (мотиваційно-аксіологічний); *компетентнісний* (змістово-поведінковий); *самотвірний* (особистісно-оцінний).

Застосування комплексу діагностичних методик дало можливість з'ясувати, що в більшості майбутніх фахівців-пенітенціаріїв як експериментальної, так і контрольної групи лідерський потенціал не сформований на достатньому рівні. Отримані на констатувальному етапі дані були враховані в подальшій експериментальній роботі.

Формувальний етап педагогічного експерименту було спрямовано на реалізацію педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України в профільному закладі вищої освіти.

Робота з реалізації першої умови була спрямована на забезпечення професійної спрямованості майбутніх фахівців-пенітенціаріїв на лідерську підготовку та стимулювання їх до професійного самовдосконалення в означеному напрямі.

Для вирішення вказаних завдань уже на I курсі курсантам на перших лекціях курсів «Управління правоохоронними органами» та «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності», надаючи цільову установку на оволодіння обраною професією в цілому, акцентували увагу на особливій значущості для сучасного фахівця із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи, з огляду на зміни характеру його діяльності як суб'єкта управління та організатора, професійного лідерства, що вимагає, зокрема, оволодіння лідерськими компетенціями та набуття досвіду лідерської діяльності.

Для формування професійно-навчальної мотивації було запроваджено низку заходів, що передбачали безпосереднє ознайомлення з реальним процесом професійної діяльності (бесіда на теми «Сучасні вимоги до сучасного фахівця із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України»; відвідування сучасних пенітенціарних установ).

Для поглиблення усвідомлення майбутніми фахівцями-пенітенціаріями значущості лідерського потенціалу як професійної якості запроваджували такі заходи: *індивідуальні й групові бесіди* за відповідною тематикою, як-от: «Лідер – хто він», «Як стати лідером?», «Які якості забезпечують особистості ефективне лідерство?» «Формальні й неформальні лідери в курсантському середовищі», «Як

організувати спільну діяльність групи?». Із майбутніми фахівцями також проводили диспути та дискусії: «Лідером народжуються чи стають?», «Розвинений лідерський потенціал забезпечує фахівцю конкурентоздатність у сучасних умовах: так чи ні?», «Усіх лідерів об'єднує...», «Щоб стати лідером, необхідно...».

Розумінню й усвідомленню значущості лідерства майбутніми фахівцями також сприяли їхні зустрічі із визнаними лідерами в обраній ними професійній сфері та здобувачами-лідерами із старших курсів. На таких зустрічах майбутні фахівці-пенітенціарії мали можливість познайомитися з реальними прикладами ефективного лідерства як у професії, так і в життєдіяльності здобувачів освіти, переконувалися у важливості формування, розвитку й саморозвитку лідерського потенціалу та здатності його використовувати в різноманітних навчально-професійних, квазіпрофесійних, професійних, життєвих ситуаціях.

Важливе місце під час реалізації першої з визначених умов приділялося проведенню тренінгів (тренінг мотивації досягнення успіху, імідж-тренінг), під час яких орієнтували курсантів на формування лідерського потенціалу, особистісного досвіду лідерської діяльності, а також на корекцію й розвиток відповідних мотиваційних і поведінкових установок. Запровадження таких тренінгів сприяло виробленню в курсантів позитивної самооцінки свого «Я-лідер», упевненості в собі.

Ефективний стимулювальний вплив на професійну спрямованість студентів, на лідерство справляло публічне визнання успіхів курсанта.

Метою реалізації *другої з визначених умов* було забезпечення оволодіння майбутніми фахівцями в процесі професійної підготовки лідерськими компетенціями (знаннями, вміннями, особистісними якостями).

Для досягнення вказаної мети на практичних і семінарських заняттях

із загальних, психолого-педагогічних дисциплін, а також з авторського спецкурсу «Основи професійного лідерства» застосовували різноманітні форми і методи: тренінги, диспути і дискусії, ділові, рольові та комплексні ігри, метод ситуацій, метод проєктів та ін. У процесі експериментальної роботи широко застосовували сучасні комунікативні технології та мультимедійні засоби навчання.

Для опанування курсантами визначеними у дослідженні лідерськими компетенціями використовували різноманітні *вправи*:

- *аналітичні* («Твій вибір», «Дзеркало» тощо), що навчали курсантів аналізувати різноманітні професійні ситуації і на цій основі приймати обґрунтовані рішення з позиції фахівця-лідера;

- *інтелектуально-прогностичні* («Моделювання», «Співбесіда», «Ситуативні вправи» тощо), що спонукали курсантів до усвідомлення правильності власних дій у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях, їх значущості для оточуючих і для себе особисто, сприяли прийняттю правильних рішень із позиції лідера, прогнозуванню можливих наслідків власних дій і поведінки в ситуації, визначенню перспектив його перебігу;

- *перцептивно-емпатійні* («Відчуй товариша», «Асоціації», «Портрет», «Хто це?»), які сприяли формуванню й розвитку емпатійних умінь, умінь адекватно, неупереджено і точно сприймати особистісні властивості та поведінку товаришів, за зовнішніми ознаками правильно розуміти їхній стан, мотиви і переживання тощо;

- *емоційно-регулятивні* («Екстремальна ситуація», «Конфлікт», «Допоможи собі сам», «Релаксація»), що сприяли розвитку емоційного інтелекту, а також передбачали опанування курсантами вміннями стримувати негативні емоції у спілкуванні, умінь саморегуляції, вміння запобігати конфліктам;

- *вправи-тренінги* («Знайди пару», «Передача інформації», «Вислухай – поверни» та ін.), які допомагали курсантам оволодівати різними комунікативними, у тому числі конфліктологічними, уміннями в конкретних ситуаціях взаємодії;

- *конструктивні* («Альтернатива», «А я не згоден» та ін.), спрямовані на розкриття творчого потенціалу курсантів у розв'язанні професійних проблем, здійсненні різних справ, оскільки в такий спосіб пропонувалися різнобічне бачення певної ситуації, альтернативні способи його розв'язання з позиції лідера-фахівця;

- *мовленнєві* («Переговори», «Ритор» та ін.), що передбачали збагачення лексичного запасу курсантів, підвищення загальної культури і культури мовлення, оволодіння вербальними засобами обміну інформацією;

- *рефлексійні* («Оціни свої дії», «Експерт»), які актуалізували особистісні та групові мотиви поведінки в різноманітних видах діяльності, вимагали аналізу ситуації і давали можливість самому курсанту або групі курсантів, викладачеві, командир-вихователю визначити ті лідерські компетенції та особистісні якості майбутнього фахівця з правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України, які вимагають особливої уваги.

Реалізація *третьої з визначених умов* передбачала закріплення набутих лідерських знань і вмінь у практичних діях і вчинках шляхом долучення їх до лідерської діяльності в різних видах професійної підготовки (навчальній, виховній, науково-дослідній, курсантсько-студентському самоврядуванні, громадській діяльності, стажуванні тощо). Зазначимо, що до такої діяльності намагалися долучити максимальну кількість курсантів, але при цьому уникали примусових дій, тобто дотримувалися принципів гуманізму і демократії.

У процесі експерименту під час участі курсантів у різних видах професійної підготовки створювали навчально-виховні ситуації різних типів:

Ситуації першого типу був спрямований на стимулювання емоційно-почуттєвих станів, що збуджували прагнення курсантів до прояву лідерських якостей, емоційного інтелекту, емпатії тощо (ситуації співчуття, співпереживання; ситуації розриву способу і результату дії та ін.).

Ситуації другого типу спонукали майбутніх фахівців до продуктивного, безконфліктного спілкування, творчої взаємодії у колективній діяльності (ситуації допомоги і взаємодопомоги; ситуації співпереживання, ситуації взаємної відповідальності; ситуації змагання і суперництва; ситуації підпорядкування та ін.).

Ситуації третього типу безпосередньо спонукали курсантів до виявлення різних груп лідерських умінь (ситуації морального вибору; ситуації прийняття відповідальних рішень; конфліктостворювальні ситуації з професійно-етичними колізіями, ситуації опанування новими способами розв'язання конфліктів).

Ситуації 4 типу використовували з метою стимулювання курсантів до самовдосконалення лідерських компетенцій (ситуації критики і самокритики; суперечливі ситуації між прагненням вчиняти з позиції лідера і реальними можливостями курсанта; ситуації самооцінювання тощо).

Ефективними методами для відтворення ситуацій та процесів, що максимально відображали реалії правоохоронної діяльності сучасного фахівця-пенітенціарія, виявилися *рольові та імітаційні ігри*.

Особливу увагу приділяли участі майбутніх фахівців у студентсько-курсантському самоврядуванні, оскільки воно, на нашу думку, найбільшою мірою сприяє формуванню лідерської позиції здобувача

освіти, активізуючи його активність, допомагаючи майбутньому фахівцю проявити організаторські, комунікативні та інші лідерські здібності, самостійність, ініціативність; відчувати складність соціальних взаємин, взаємну відповідальність тощо. Саме самоврядування є своєрідним індикатором, за допомогою якого можна безпомилково визначити позицію майбутнього фахівця: чи є він лише об'єктом виховного впливу, споживачем певної інформації, чи він є суб'єктом-лідером, творцем своєї особистості, активним учасником освітнього процесу і життєдіяльності закладу освіти.

Під час підготовки та проведення різноманітних навчальних, професійно орієнтованих, поза аудиторних заходів широко застосовували *метод доручення*. При цьому завжди враховувалися особистісні уподобання та переваги студентів, наприклад: одним доручали підготовку та проведення наукових заходів, іншим – розважальних.

Водночас курсантам давали завдання і доручення, забезпечуючи ступінчате розширення функціональних обов'язків майбутнього фахівця. При цьому частка організаторської роботи поступово збільшувалася, що в результаті приводило до максимально самостійного виконання обов'язків з усіма елементами лідерської діяльності. У процесі експериментальної роботи широко використовували як тимчасові, так і постійні доручення.

Реалізація всіх педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України забезпечувалась рефлексивним супроводом курсантів у різних рольових позиціях («Я-керівник», «Я-охоронець», «Я-організатор», «Я-вихователь» тощо). При цьому курсанти використовували техніку *особистісного SWOT-аналізу* та *модель аналізу поведінки PARLA*. Це сприяло формуванню рефлексивних умінь курсантів,

активізувало їхню рефлексивну поведінку, спрямованої на оцінювання й самооцінювання лідерських дій як своїх, так і інших людей, а також допомагало майбутнім фахівцям у корекції власних лідерських компетенцій та якостей.

Позитивно вплинуло на формування лідерського потенціалу майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної служби проходження навчальної практики після третього та п'ятого семестру, в органах та установах ДКВС України, до яких планується їх призначення після закінчення Академії. Навчальна практика проводилася у відділах, де здобувачі ознайомилися з функціональними обов'язками за майбутньою посадою. Під час навчальної практики курсант, перебуваючи в реальних умовах виконання професійних обов'язків, мав можливість набути досвіду лідерської діяльності в умовах реального професійного середовища.

У дослідженні нами було визначено *критерії і показники* сформованості лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи (табл.1).

Таблиця 1

Критерії і показники сформованості лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи

<i>Критерії:</i>	<i>Показники:</i>
Мотиваційно-аксіологічний	1) рівень сформованості професійної спрямованості на лідерство (позитивна професійна мотивація, ціннісне ставлення до лідерства як професійно значущої якості, характер ставлення до формування лідерського потенціалу); 2) характер ціннісного ставлення майбутніх фахівців до формування, реалізації та самовдосконалення лідерського потенціалу в процесі професійного становлення й розвитку.
Змістово-поведінковий	1) рівні оволодіння знаннями, які характеризують когнітивно-гностичну й інтелектуальну компетенції лідерського потенціалу майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної служби;

	2) сформованість вмінь, які складають організаторсько-управлінську та комунікативно-конфліктологічну компетенції, які забезпечують успішність реалізації лідерського потенціалу; 3) прояв інноваційного професійного мислення; характер поведінки з позиції лідерства.
Особистісно-оцінний	1) прояв майбутніми фахівцями лідерських особистісних якостей (інтелектуально-креативних, організаційно-управлінських, морально-деонтологічних, емоційно-вольових та комунікативно-регулювальних) у різних видах діяльності; 2) адекватність самооцінки сформованості власного лідерського потенціалу.

За вказаними критеріями і показниками було відстежено динаміку рівнів сформованості лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України.

Результати аналізу отриманих даних динаміки рівнів сформованості лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної служби як за окремими критеріями, так і в узагальненому вимірі відбито в табл. 2 і 3, відповідно.

Успішне формування в майбутніх фахівців-пенітенціаріїв лідерського потенціалу значною мірою визначається сформованістю в них мотиваційно-ціннісної сфери. Тому вважаємо важливим наслідком експериментальної роботи значне збільшення курсантів у експериментальній групі (ЕГ) із високим рівнем сформованості лідерського потенціалу за мотиваційно-аксіологічним критерієм (приріст склав + 62,5 %), тоді як у контрольній групі (КГ) цей показник склав усього +13,7 %.

Як свідчать наведеної дані в табл. 2, у групі ЕГ кількість здобувачів освіти із високим рівнем сформованості лідерського потенціалу за змістово-поведінковим критерієм збільшилась на 54,2 %, тоді як у групі КГ цей показник склав +13,6 %.

Таблиця 2

**Дані щодо рівнів сформованості лідерського потенціалу в курсантів
(за окремими критеріями у %)**

Критерій	Рівень	ЕГ		КГ	
		До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.
Мотиваційно-аксіологічний	В	33,3	95,8	31,8	45,5
	С	45,9	4,2	50,0	47,7
	Н	20,8	0	18,2	6,8
Змістово-поведінковий	В	0	54,2	0	13,6
	С	18,8	37,5	25,0	45,5
	Н	81,2	8,3	75,0	40,9
Особистісно-оцінний	В	16,6	54,2	13,6	25,0
	С	41,7	37,5	40,9	54,5
	Н	41,7	8,3	45,5	20,5

У експериментальній групі отримано значні позитивні зрушення стійкого характеру прояву майбутніми фахівцями лідерських якостей порівняно з даними констатувального етапу: приріст високого рівня в групі ЕГ склав +70,8 %, групі КГ – +29,6 %. Водночас у групі ЕГ удвічі збільшилась кількість осіб із адекватною самооцінкою сформованості в них лідерського потенціалу. У групі КГ цей показник склав лише +9,1 %.

Таблиця 3

**Динаміка рівнів сформованості в майбутніх фахівців лідерського
потенціалу (узагальнені результати у %)**

Групи Рівні	ЕГ		КГ	
	Констат. етап	Контр. етап	Констат. етап	Контр. етап
Високий	0	41,7	0	18,2
Середній	33,3	54,2	31,8	45,5
Низький	66,7	4,1	68,2	36,3

Аналіз експериментальних даних дає підстави свідчити, що реалізація визначених педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності

пенітенціарної системи України сприяє підвищенню рівня сформованості досліджуваного феномену. Так, у експериментальній групі кількість курсантів із високим рівнем сформованості лідерського потенціалу зросла на 30 %, у контрольній групі – на 12,8 %; із середнім рівнем сформованості лідерського потенціалу в експериментальній групі кількість курсантів зросла на 3,8 %, у контрольній групі – на 0,6 %. У той же час кількість курсантів з низьким рівнем сформованості лідерського потенціалу відповідно зменшилась.

Вірогідність результатів експериментальної роботи доведена засобами математичної статистики (аналізувалася зміна статистичних характеристик експериментальних і контрольних вибірок за критеріями значущості та критерію s^2). Отже, отримані дані та їх аналіз доводить, що обрана методологія дослідження була правильною, поставлені завдання виконано, мету досягнуто.

Висновки. Актуальність проблеми лідерства сьогодні є очевидним для пенітенціарної системи України, співпрацівники якої визнають, що успіх їхньої діяльності значною мірою залежить від розвитку та реалізації лідерського потенціалу кадрового складу. Аналіз експериментальних даних дає підстави свідчити, що реалізація визначених педагогічних умов формування лідерського потенціалу в майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України (забезпечення професійної спрямованості здобувачів означеної освіти на лідерську підготовку та стимулювання їх до професійного самовдосконалення в означеному напрямі; оволодіння майбутніми фахівцями в процесі професійної підготовки лідерськими компетенціями; створення в різних видах професійної підготовки (навчальній, виховній, науково-дослідній, курсантсько-студентському самоврядуванні, громадській діяльності, виробничій практиці тощо) ситуацій, які потребують екстеріоризації лідерського потенціалу) сприяє підвищенню рівня сформованості

означеної професійної якості. Отже, експериментально доведено ефективність педагогічних умов формування лідерського потенціалу у майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності пенітенціарної системи України, що уможлиблює широке впровадження їх у практику закладів вищої освіти відповідного профілю.

Література:

1. Аніщенко В.О. Застосування спеціалізованих тренінгів для формування сучасних професійних компетентностей майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв України. *Virtus : Scientific Journal*. 2019. № 38. С. 79–82.
2. Зінченко С.А. Формування повноцінної системи підготовки пенітенціарного персоналу – головна умова практичних змін у Державній пенітенціарній службі України (створення повноцінної системи підготовки кадрів Державної пенітенціарної служби України) / URL: <http://www.minjust.gov.ua/40797>.
3. Орлів М.С. Розвиток лідерського потенціалу керівника сфери державного управління: навч. посібник. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2017. 40 с.
4. Попова О.В., Цапко А.М. Екстеріоризація лідерського потенціалу здобувачів вищої освіти у процесі формування у них активної соціальної позиції. *Педагогічні науки: теорія та практика: зб. наук. праць*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 1 (41). 336 с. С.285–292. DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-1-43>
5. Романовський О.Г., Горбач І.О. Лідерський потенціал майбутніх фахівців Державної кримінально-виконавчої служби України. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2019. № 2. С. 73-84.

References:

1. Anishchenko V.O. (2019. № 38. P.79-82). Zastosuvannya spetsializovanykh treninhiv dlya formuvannya suchasnykh profesiynykh kompetentnostey maybutnikh ofitseriv-penitentsiariyiv Ukrayiny. [Application of specialized trainings for the formation of modern professional competencies of future penitentiary officers of Ukraine.] Virtus : Scientific Journal.
2. Zinchenko S.A. Formuvannya povnotsinnoyi systemy pidhotovky penitentsiarnoho personalu – holovna umova praktychnykh zmin u Derzhavniy penitentsiarniy sluzhbi Ukrayiny (stvorennya povnotsinnoyi systemy pidhotovky kadriv Derzhavnoyi penitentsiarnoyi sluzhby Ukrayiny)[Formation of a full-fledged system of training of penitentiary personnel - the main condition for practical changes in the State Penitentiary Service of Ukraine (creation of a full-fledged system of training of personnel of the State Penitentiary Service of Ukraine)]/ URL : <http://www.minjust.gov.ua/40797>.
3. Orlov M.S. (2017. 40 p.) Rozvytok lider's'koho potentsialu kerivnyka sfery derzhavnoho upravlinnya [Development of the leadership potential of the head of the sphere of public administration: teaching.]: navch. posibnyk. K.: DP «NVTС «Priorityety» -"Priorities".
4. Popova O.V., Tsapko A. M. (2022. № 1 (41). 336 p. S.285–292.) Eksterioryzatsiya lider's'koho potentsialu zdobuvachiv vyshchoyi osvity u protsesi formuvannya u nykh aktyvnoyi sotsial'noyi pozytsiyi.[Exteriorization of the leadership potential of higher education graduates in the process of forming their active social position.] Pedagogichni nauky: teoriya ta praktyka : zb. nauk. prats'. Zaporizhzhya: Vydavnychy dim «Hel'vetyka», DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-1-43>
5. Romanovs'kyi O.H., Horbach I.O. (2019. № 2. S. 73-84) Lider's'kyi potentsial maybutnikh fakhivtsiv Derzhavnoyi kryminal'no-vykonavchoyi sluzhby Ukrayiny. Teoriya i praktyka upravlinnya sotsial'nymy systemamy: filosofiya, psykholohiya, pedagogika, sotsiolohiya. [Leadership potential of

future specialists of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine. Theory and practice of managing social systems: philosophy, psychology, pedagogy, sociology.]

Citation: Ihor Horbach (2022). IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF LEADERSHIP POTENTIAL IN FUTURE PRINCIPAL SPECIALISTS IN A PROFESSIONAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.4

Copyright Ihor Horbach ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.5

UDC 364.4-053.6:316.61:343.242

**SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL CONDITIONS OF JUVENILE CONVICTS'
RESOCIALIZATION IN THE PROBATION SERVICE**

Natalia Maksymova, PhD, Professor

<https://orcid.org/0000-0003-2110-9884>

e-mail: 3481160@gmail.com

Taras Shevchenko University, Ukraine, Kyiv

Yuliia Krasilova, PhD

<https://orcid.org/0000-0003-3758-5025>

e-mail: yuliakrasilova@mruni.eu

Mykolas Romeris University, Lithuania, Vilnius

Vladeslava Luch, Student

Taras Shevchenko University, Ukraine, Kyiv

The article studies social and psychological conditions of juvenile convicts' resocialization in the probation service. Serving imprisonment sentence leads juvenile offenders to lose their social skills and it is difficult for them to adapt in society, because the personality of a juvenile offender regresses in isolation. Due to the humanization of criminal policy in Ukraine, the judicial system is changing to give preference to alternative punishments, not related to imprisonment. One such re-socializing form for juvenile offenders is probation. This punishment avoids adolescent social isolation during the most important period of personality formation.

The main stages of social-psychological work with juveniles sentenced to alternative punishments are: examination of their personality, determination of measures and methods having effective social-psychological influence on them, preparation of individual resocialization programs and adolescents' integration to society on the basis of these programs.

We determined the content of social workers' work to re-socialize juvenile offenders.

During our empirical study, we analysed documents and organised a survey to examine social workers' functions in working with juvenile convicts and determine an expert opinion about the need for a social worker position in the probation services where juvenile convicts were registered.

The sample consisted of specialists from the probation services of the city of Kyiv and Kyiv region, who worked with juvenile convicts, totally, 28 respondents.

The empirical data revealed that, mainly, the specialists in law studied the features of adolescents' personality traits and upbringing. Probation services did not have social workers in their working structure. And these facts, in turn, makes it impossible to provide high-quality resocialization. In particular, the pre-trial reports, risk assessment for repeated criminal offenses, work with juvenile convicts' parents, organization of constructive leisure, etc. are performed by specialists without any competencies in social work. However, according to the empirical data, respondents believed that specialists in social work should participate actively in resocialization of juvenile convicts, as they would understand the features of adolescence and, therefore, would be able to work in cooperation to assess qualitatively recidivism, assist and encourage adolescents to study and get an education.

Keywords: *resocialization, probation, social work, convicted adolescents.*

Introduction

In the conditions of social transformations, the problem of juvenile convicts' resocialization is even more acute. If a juvenile offender is sentenced to imprisonment, he/she loses social skills, it is difficult for him/her to adapt in society, because the personality of a juvenile offender regresses in isolation.

Due to the humanization of criminal policy in Ukraine, the judicial system is changing to give preference to alternative punishments, not related to imprisonment. One such re-socializing form for juvenile offenders is probation. This punishment avoids adolescent social isolation during the most important period of personality formation.

The problem is that the socio-psychological conditions for minors' resocialization have not been defined yet, and the corresponding algorithm of actions to fulfil the specified tasks has not yet been developed. Therefore, today, the issue of the ways, methods and means used by social workers for assistance to adolescents serving alternative forms of punishment is one of the most important because it slows down the implementation of probation service objectives.

The research object is the process of juvenile convicts' resocialization in the probation service.

The research purpose is to determine the content of social workers' job in order to re-socialize juvenile offenders.

Research methodology

The empirical study included document analysis and a survey. The survey aims were to study social and psychological conditions of juvenile convicts' resocialization in the probation service, in particular a social worker' role in working with them. It was important to find out an expert opinion on the need for a social worker position in probation services where juvenile convicts were registered.

The documents were analysed to determinate the job duties for specialists creating social and psychological conditions for juvenile convicts' resocialization.

The survey consisted of three modules and, accordingly, each module included 2-3 questions. There were the following modules:

1. Determining the expert opinion regarding available relevant competencies among the employees who examines juvenile offenders' psychological characteristics.
2. Identification of specialists responsible for the organization of juvenile convicts' constructive leisure.
3. Specialists' awareness of the need to introduce a social worker position the probation service.

With the first module, "Determining the expert opinion regarding available relevant competencies among the employees who examines juvenile offenders' psychological characteristics", we determined who should examine a juvenile offender' personality. In our opinion, a social worker should supervise juvenile offenders, as such specialist understands the peculiarities of adolescence and, therefore, will be able to work in cooperation to assist, help adolescents.

With the second module, "Identification of specialists responsible for the organization of juvenile convicts' constructive leisure", we investigated who actually was engaged in the social and educational activities with juveniles in accordance with individual work plans and identified social needs; who developed programs for work with juvenile offenders in order to form their motivation for positive changes, aggression overcoming and emotion management.

With the third module "Specialists' awareness of the need to introduce a social worker position the probation service", we investigated the extent to which experts were aware of the need to introduce a social worker position n the probation service.

The reviewed literature sources covering the topic of our research showed that many Ukrainian scientists, for example, M. Gutsulyak, O. Zvenigorodskyi, A. Stepaniuk, V. Trubnikov, O. Yanchuk, I. Yakovets and others studied resocialization of convicts under alternative punishments. N.

Miller, S. Becker, R. Merton, R. Sears and other foreign researchers studied criminal human behaviour developed as consequences of unfavourable microsocial environment or improper education. The issues of content, forms and methods of social workers' social-psychological assistance for juvenile convicts in the probation service were covered in the works: O. Betsa, T. Zhuravel and others. Issues of educational and preventive work with juveniles sentenced to alternative punishments were considered in studies of I. Zvereva, Y. Krasilova and others.

The main part of the article

1. Stages of the study

1.1. Regulatory framework review. Resocialization in Ukraine is implemented through the probation service. In our study, we rely on the legal framework which includes: the Law of Ukraine "On Probation", "On approval of the Standard Regulations for the authorized body providing probation services", "Standard Regulations for the Juvenile Probation Sector", the Law of Ukraine "On Social Work with Families, Children and Youth", the Law of Ukraine "On Social Services" and relevant articles of the Criminal Code of Ukraine. The Law of Ukraine "On Probation" entered into force in 2015. The probation service is aimed at providing juvenile offenders with conditions for normal physical and mental development, aggressive behaviour prevention, motivation for positive personality changes and improvement of their social relations [14]. The provisions of the Law of Ukraine "On Probation" and "Standard Regulations for the Juvenile Probation Sector" include those that are directly related to social specialists' work, namely: social support and crime prevention; social and educational work; work with parents, protection of minors' rights, etc. [13,14].

In addition, according to "Standard Regulations for the Juvenile Probation Sector", social specialists in probation services should organize and conduct social and educational work with juveniles; create individual

plans and programs for juvenile convicts aimed at motivating them to positive changes, learning life skills, development of social-psychological competencies and a sense of empathy; organize activities for minors' constructive leisure, the development of their socio-psychological competence and a sense of empathy [13].

The Decree of the President of Ukraine "On the concept of minors' criminal justice development in Ukraine" states that minor offenders' re-education and resocialization will be facilitated by the justice that takes into account the age, socio-psychological, psychophysical and other features of the adolescent's development [17]. Therefore, we believe that under such conditions, the resocialization process will be effective.

In our opinion, the concepts of resocialization and correction should be distinguished. In particular, according to the Criminal Executive Code of Ukraine, "correction" is understood as: "positive changes occurring in a personality and creating an individual's readiness for self-directed, obedient behaviour." Instead, "resocialization" is interpreted as: "a convict's conscious restoration in the social status of a full member of society; returning him/her to an independent, generally accepted normative life in society" [4]. That is, to be re-socialized, an offender needs to perceive his/her illegal actions and start to live in accordance with the generally accepted norms of society.

The Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (the Riyadh Guidelines) state that young people's actions or behaviour that do not conform to the norms and values accepted in a particular society or country are in many cases related to their growing up, i.e. the behaviour of most people usually varies over time [21]. Therefore, namely at this age, it is necessary to help adolescent resocialization in order to prevent further crimes.

It is also worth noting that Ukrainian legislation envisages a set of social services for families who find themselves in difficult life circumstances, which

include social rehabilitation, counselling, social support, etc., provided directly by a social worker, which in turn contributes to juvenile offenders' resocialization [15,16].

1.2. Analysis of studies on the content, forms and methods.

The performed theoretical and methodological analysis revealed that convicts' resocialization is considered in the context of two fundamentally opposite paradigms: repressive and humanistic. Proponents of the first paradigm proceed from the idea that criminal inclinations are embedded in a person from the birth and they deny the possibility of qualitative changes in the human psyche (C.Lombroso, W. Sheldon, E. Fromm, etc.). Proponents of the humanistic paradigm prove that a person's criminal behaviour is a consequence of unfavourable microsocial environment and improper forms of child upbringing, so that it can be eliminated (E. Durkheim, R. Merton, R. Sears, etc.).

The problem of juvenile convicts' resocialization is it important today and it is studied both in Ukraine and abroad.

T. Aleksieienko considers resocialization as a complex social process that aims to overcome an individual's de-socialization, to restore the qualities necessary for normal life and to reorient the social direction of personality development by including into new positive interpersonal relationships and activities [1]. We agree with this definition, because the negative influence of peers is a cause for very many crimes committed by adolescents.

M. Yenikeev states that the need for resocialization arises where socialization was not successful and an individual, instead of socially and culturally accepted values and forms of behaviour, acquires antisocial ones existing in his/her social environment [22]. We believe such interpretation appropriate, since an adolescent with an antisocial orientation is not able to re-socialize.

In addition, the views of Ukrainian scientists who were at the origins of resocialization problem: V. Siniov, V. Kryvushi, O. Betsa, G. Radovand others are important for our study. Their research give us an idea on resocialization as a corrective process for juvenile convicts that formstheir law-abiding behaviour. These scientists also noted that it was extremely important to stimulate an offender to take a position in life that would meet social norms [19].

Therefore, we can say that the concept of “resocialization” includes several components: the restoration and development of socially useful ties both during the sentence and after release; formation of law-abiding behaviour; development of socially useful personality qualities. Moreover, resocialization should include socio-psychological aspects, such as the formation of life skills, a healthy lifestyle, a balanced locus of control, goal-setting skills, socially acceptable values, the ability to create positive social relationships, which together promote positive social adaptation in society.

The main stages of socio-psychological work with a minor sentenced to alternative punishments are: studying his/her personality, determining measures and methods of social-psychological influence on the minor, drawing up an individual resocialization program and integrating his/her into society, based on the implementation of this program.

Resocialization of juveniles released from probation is a new practice in social work, which implement the principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversity. Now, a transition takes place from traditional approaches to convicts’ correction to their personality development as a priority task.

V. Angolenko considers the socio-pedagogical assistance for juvenile offenders as such social work that is aimed at juvenile convicts’ resocialization. The author understands socio-pedagogical assistance as a process that involves joint interaction, mutual support of the assisting and

assisted people based on forecasting the prospects of juvenile behaviour and assessment of its manifestations to provide necessary help that stimulate a juvenile delinquent think about oneself as a personality; to ensure his/her socially acceptable behaviour, communication; to help in learning in order to obtain a profession necessary for full-fledged life and professional self-determination; to motivate independence, learning new social roles, gaining experience of appropriate social behaviour [2]. In addition, socio-pedagogical assistance for juvenile offenders whose sentence was changed for a probation is understood as a special socio-pedagogical and psychological assistance, patronage over a juvenile offender and his/her family; a complex socio-pedagogical process based on to the understanding of individual characteristics of a person who has reached the age of criminal responsibility; the aim of this process is to change socially negative significant views, interests, goals acquired by a juvenile offender under the adverse socializing influence into socially positive ones.

Thus, we can say that the aim of socio-psychological and pedagogical assistance for juveniles whose sentence was changed for a probation is to promote primarily their resocialization, preparing them for further life in society, as well as pedagogical correction necessary for elimination of socio-pedagogical neglect and promotion of juvenile offenders' responsible attitude to their physical and mental health.

Thus, the reviewed researchers fully revealed the general issues of convicted juveniles' resocialization. However, the issues of social work aimed at re-socialization of juvenile convicts registered at the probation service are not fully disclosed. It is necessary to determine the conditions of juvenile convicts' resocialization, to determine the content, forms and methods used by service staff who could provide at appropriate levels a quality basis for juveniles' adaptation to resocialization.

1.3. The foreign experience of juvenile convicts'

resocialization. In order to form an idea on an effective system of convicted juveniles' resocialization, it would be appropriate to consider the experience of some countries. Existing resocialization systems are characterized by the institutionalization of penitentiary bodies for minors or the abandonment of such special institutions. In some countries there are special closed institutions for juvenile offenders (the USA, Canada, France, China), others are rapidly abandoning them, opening day care centres, probation services, which provide comprehensive assistance to adolescents and their families (Scandinavia, the Netherlands, Germany) [7].

The Probation Service in Georgia was established in 2001 and it implements several probation programs, including: psycho-rehabilitation programs; professional and educational trainings; social-cultural work with convicts. Depending on a person's risk level, an individual plan for work with the convict is drawn up and appropriate programs are applied, in particular: group meetings for probationers or their family members discussing life values, the ability to cope with anger and stress, communication skills, conflict management, leadership and assertive behaviour, healthy lifestyle, sports programs for minors.

The "probationers" (as probation service attendants are called in Georgia) help the elderly and children by visiting nursing homes and shelters, participate in donations on a voluntary basis, also participate in activities for park cleaning and landscaping, and help restore churches and monasteries. In addition, various sports competitions are held for probationers [18].

Analysing the work provided by Georgia's probation services, we can note that juvenile delinquents are not only involved in socially useful affairs, but also take care of their interests and preferences. We believe that activities conducted with juvenile delinquents help them to change their worldview and reassess life values, that is, they positively influence adolescents.

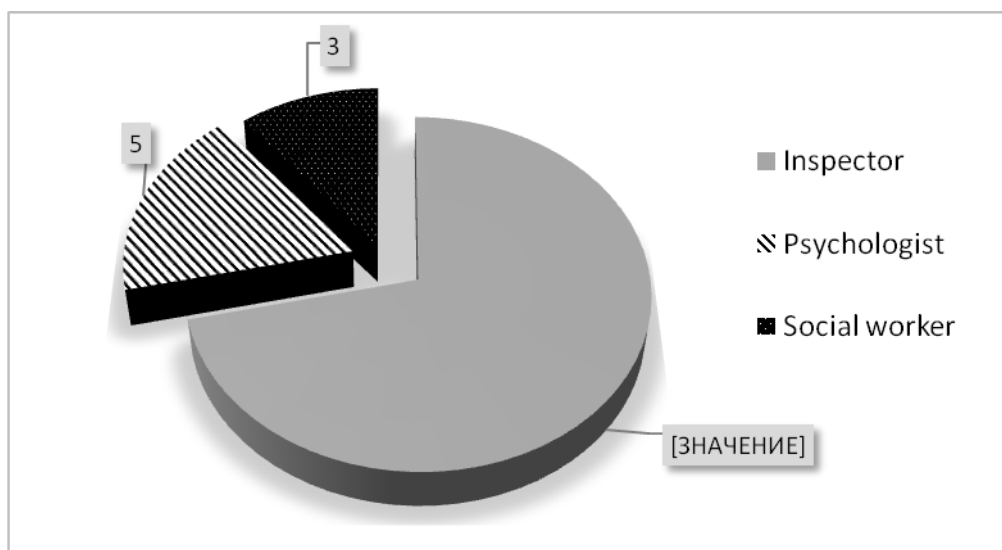
There are legal services for young people staffed by social workers in Germany. Specialists help juvenile delinquents after crime discovering, even before initiated criminal proceedings. Social workers help rehabilitate offenders, even before a court verdict. Also, social workers of the Juvenile Justice Service estimate the social conditions of adolescents' life, study their personality, socio-psychological circumstances of the crime and submit a report to the court, proposing punishment [3].

For example, special social programs were introduced in the Netherlands that create conditions for adolescents' re-socialization. HALT (Het ALTERNatief) was introduced in 2000; this system is intended for 12-18-year-old adolescents who committed a first or minor crime, teenagers are required to have some trainings and programs promoting their resocialization or to perform community service. There is also a program for adolescents under the age of 12 who committed offenses - STOP-response: children and their families solve problems such as conflicts and peer pressure, inadequate moral education of children, difficulties in assessing a situation, etc. [7]. We should note that an important method is constant pedagogical assistance for parents, which improves the relationship between children and parents.

2. The stage of the empirical study. The empirical study lasted for two months. The respondents were specialists from probation services in the city of Kyiv and Kyiv region. The sample was complete and consisted of 28 respondents, i.e. all professionals who worked with juvenile convicts.

The documental analysis included: staffing, work plans and reports, personal files of juvenile convicts, pre-trial reports. We found that probation services did not have social workers in staff. Only three probation services sometimes invited social workers working in other social services to carry out certain tasks.

By generalizing the obtained data, we defined activities that were in the direct concern of social workers, according to the respondents' opinion. In particular, 20 respondents said that pre-trial reports on minors' personal traits were prepared usually by inspectors. This was evidenced by the following answers: "Pre-trial report is prepared by an inspector, but in my opinion, it should be prepared by a social educator", "A report is prepared by an inspector, but a social work specialist would do it better". Another 5 respondents indicated that pre-trial reports were prepared by an inspector in cooperation with a psychologist, in particular: "A pre-trial report is prepared by an inspector who is sometimes consulted by a psychologist", "A pre-trial report is prepared by a psychologist with the help of an inspector". Only 3 respondents mentioned that social workers should prepare pre-trial reports on minors' personal traits in their organisations (see **Fig.1**).

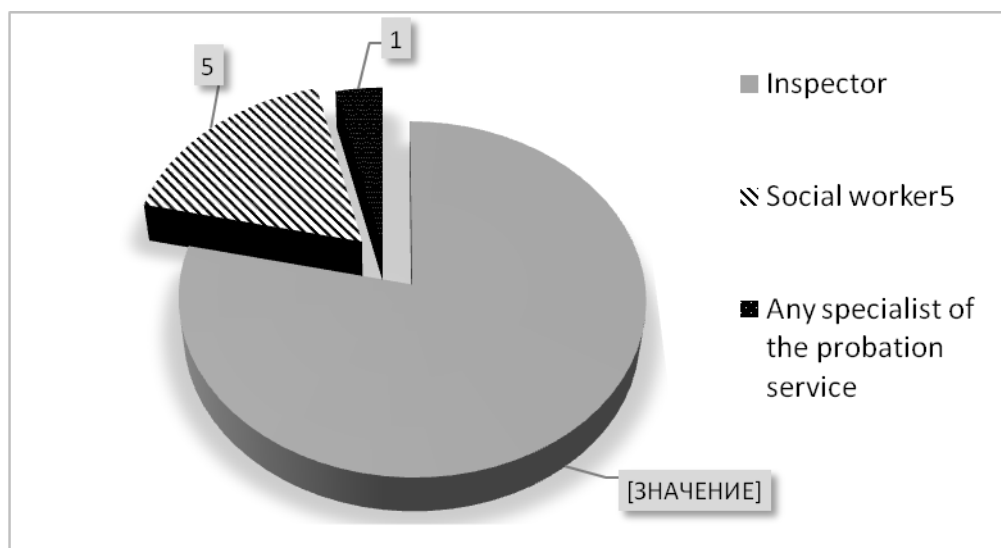
Fig.1 The list of specialists who prepare pre-trial reports on minors' personal traits according to their job tasks

Risk assessment as for repeated criminal offending was prepared mainly by inspectors. In particular, 22 respondents said that chief inspectors dealt with this issue. However, they noted that these tasks would be more appropriate for social workers. This was evidenced by the following statements: "This task is more appropriate for social specialists, but it is done by our chief inspector", "In my opinion, this task should be done by inspectors

in cooperation with other specialists: a psychologist, a social worker. Our inspector does this task". Only 6 respondents indicated that social workers dealt with this issue in their organisations.

Thus, for the first module, we can conclude that the functions of a social worker are performed mainly by other professionals. However, probation specialists' answers showed that a social worker needed for high-quality social and psychological assistance for juvenile offenders and examination of their personal traits.

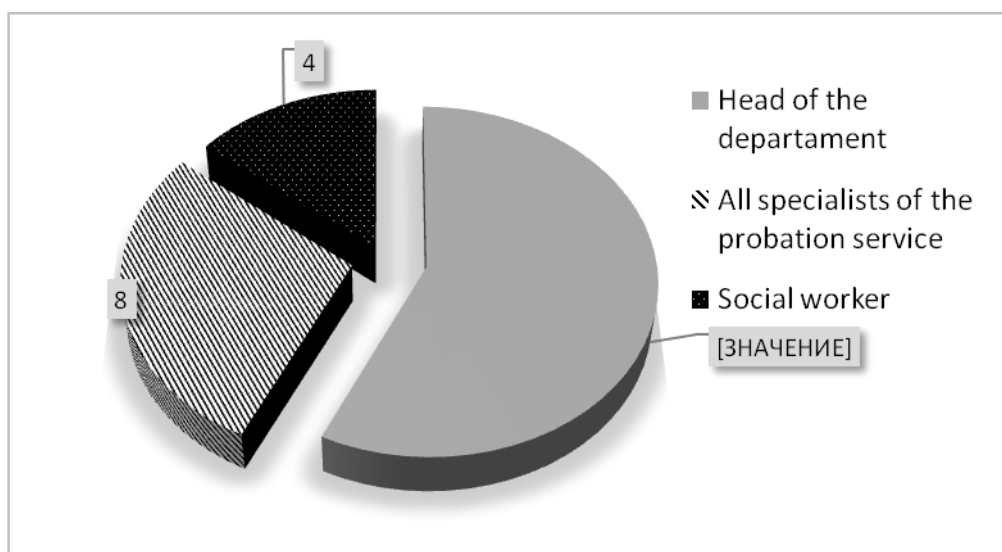
Our study showed also who in practice organized and implemented social and educational activities with minors and developed work programs addressing their special needs. If necessary, inspectors organized work with parents or other legal representatives of minors. Thus, 22 respondents said that inspector did mainly these tasks in their organisations; 5 respondents said that social workers should deal this issue with in their organisations, and only 1 respondent believed that these activities could be organized by any specialist of the probation service (see Fig.2).

Fig. 2. The list of specialists who should organize work with parents or legal representatives of minors

As for organization of activities for minors' constructive leisure, 16 respondents said that this is done by the head of the department in their organization, 8 respondents believed that such activities should be performed

“by each probation specialist in cooperation with others to achieve high encouragement” and 4 respondents stated that “an assisting social specialist should encourage convicted juveniles’ efforts” (see **Fig. 3**).

Fig. 3. The list of specialists who should organize constructive leisure of minors

Thus, for the second module, we can conclude that constructive leisure, which motivate juvenile convicts for positive changes, was organized mainly by specialists who did not have competencies in social work, social pedagogy or psychology.

By analysing the obtained data, we can conclude that the vast majority of probation services do not have any social worker in their staff. And these fact, in turn, makes it impossible to provide high-quality social and educational work and resocialization, in general. This was confirmed by the respondents’ answers revealing that social workers’ functions and tasks were performed mainly by other specialists.

Conclusions

The performed theoretical analysis of scientific sources determining the content of social work with juvenile convicts for their resocialization showed that resocialization of juvenile convicts in the probation service should be based on joint interactions between a social worker and a convicted adolescent.

Social work with juvenile offenders in the probation service should be based on forecasting the prospects of a juvenile convict's personal development and behaviour; measures aimed at the organization of minors' constructive leisure, the creation of conditions that encourage juvenile offenders to understand themselves as a personality, ensure their socially acceptable behaviour; assistance in obtaining a profession necessary for full-fledged life and professional self-realization; encouraging independence and new social roles.

The obtained empirical data showed that specialists in law studied mainly the features of adolescents' personality traits and upbringing. However, the respondents believed that specialists in social work and social pedagogy should participate actively in resocialization of juvenile convicts, as they would understand the features of adolescence and, therefore, would be able to work in cooperation aimed at qualitative assessment of recidivism, social-psychological assistance and encouraging adolescents to obtain education.

So, the socio-psychological conditions of juvenile convicts' resocialization in the probation service consist in providing juvenile offenders with high-quality social services that contribute to their return to life in society; and this fact emphasizes the importance of a social worker for adolescents' resocialization.

Having a social worker in staff will improve the quality of measures provided in probation services for juvenile convicts. The content of social work with juvenile convicts in the probation service is aimed at restoring their social status, lost or undeveloped social skills, reorientation of personality by inclusion of adolescents into new positive relationships and activities.

References:

1. Aleksieienko, T.F. (2007). *Sotsializatsiya osobystosti: mozhlyvosti y ryzyky (sotsial'no-pedahohichnyy aspekt): naukovo-metodychnyy posibnyk [Socialization of personality: opportunities and risks (the socio-pedagogical aspect): scientific and methodological manual]*. Kyiv: Pedahohichna dumka.
2. Anholenko V.V. Sotsial'no-pedahohichnyy suprovid nepovnolitnikh, zvil'nenykh vid vidbuvannya pokarannya z vyprobuvannyam, yak protses vidnovlennya sotsial'noho status osobystosti v umovakh rozbudovy pravovoho suspil'stva v Ukrayini [Social-pedagogical assistance for juveniles released from imprisonment with probation as restoring an individual's social status during development of legal society in Ukraine]. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchiy i zahal'noosvitniyshkolakh [Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools]*, (48 (101), 51-58.
3. Barash, Ye.Yu. (2016). Zarubizhnyy dosvid sotsial'noyi roboty zi zasudzhenymy [Foreign experience of social work with convicts]. *Naukovyy visnyk Instytutu kryminal'no-vykonavchoyi sluzhby [Scientific Bulletin of the Institute of Criminal Executive Service]*. (1). 10 –17.
4. Criminal and Executive Code of Ukraine. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, No 3-4 (2004). Source: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.
5. Durkheim, E. D. (1966). The Normal and the Pathologica. In: *Sotsiologiya prestupnosti (sovremennyye burzhuaznyye teorii) [Sociology of Crime (Modern Bourgeois Theories)]*, 56–71.
6. Fromm, E. (1990). *Escape from freedom*. Moscow: Progress.
7. Hospodarenko, V. M. (2016). Penitentsiarna systema USA ta yiyi reformuvannya v ramkakh federal'noyi kryminal'no-pravovoyi polityky [The penitentiary system of the USA and its reformation within the framework of the federal criminal law policy]. *Aktual'ni problem vdoskonalennya chynnoho*

zakonodavstva Ukrayiny [Actual problems of improving the current legislation of Ukraine]. (42).

8. Krasilova, Yu.M. (2020). *Typolohiya osobystosti nepovnitnikh zasudzhennykh yak pidgruntya reabilitatsiynykh zakhodiv [Typology of juvenile convicts' personality traits used as a basis for rehabilitation measures.]. In: Teoriya i praktyka suchasnoyi psykholohiyi: zb. nauk. Prats [Theory and practice of modern psychology: coll. of scientific works], (1, 3), 57–62.*

9. Lombroso C. (2019). *Crime. The latest advances in criminal science. Anarchists* (p. 314). Moscow: INFA-M.

10. Merton, R. (1968). *Social Theory and Social Structure*. Simon and Schuster.

11. Muranenko, K. YU. (2019). *Zarubizhnyy dosvid profilaktyky pravoporushen' sered nepovnitni [Foreign experience in delinquency prevention among minors]. Psykholohichnyy chasopys [Psychological journal], (2), 85–98.*

12. *On approval of Guidelines for risk assessment of repeated criminal offences in 14-18-year old offenders* (Order of the Ministry of Justice of Ukraine) No3787/5 (2018).

13. *On approval of the Standard Regulations for the authorized body providing probation services and the Standard Regulations for the juvenile probation sector* (Order of the Ministry of Justice of Ukraine) № 2649/5 (2017). Source: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1030-17#Text>.

14. *On Probation* (Law of Ukraine) No 13-BP (2015). Source: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-19>.

15. *On Social Services* (Law of Ukraine) No 18 (2019). Source: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

16. *On social work with families, children and youth* (Law of Ukraine) No 2558-III (2001). Source: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

17. *On the concept of the development of criminal justice for minors in Ukraine* (Decree of the President of Ukraine) No 597/2011 (2011). Source: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597/2011#Text>.
18. Stidz, H., Zhuravel, T. (Ed.). (2017). *Metodyky ta instrument roboty z nepovnolitnymy, yaki perebuvayut' u konflikty z zakonom: navchal'nometodychnyy posibnyk dlyapratykyv [Methods and tools for working with minors in conflict with the law: teaching and methodical guide for practitioners]*. The publication was prepared within the project “Reforming the criminal justice system for minors in Ukraine” with the financial support of the Government of Canada.
19. Synov, V.M. (2003) *Metody perevykhovannya nepovnolitnykh v umovakh pozbavlennya voli [Methods of minors' re-education in imprisonment conditions]* / V.M. Sinyov, V.I. Kryvusha, O.V. Betsa // *Sotsial'na robota z nepovnolitnymy, yaki perebuvayut' u mistyakh pozbavlennyavoli [Social work with minors in prisons]* / edited by V.M. Sinyov. (p. 66–84).
20. Tohochynskyi O.M., Tretyak O.S., Chebonenko S.O. (2017). *Sotsial'no-vykhovna robota ta sfera yiyi zastosuvannya v roboti z zasudzhenymy u protsesi nahlyadovoyi probatsiyi [Socio-educational work and the scope of its application at work with convicts during supervisory probation]*. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka [Bulletin of Taras Shevchenko National Pedagogical University]*. (142), 182–186.
21. *United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency* (The Riyadh Guidelines) (2015). Source: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_861#Text
22. Yenikeyev, M. I. (2018). *Yuridicheskaya psikhologiya. S osnovami obshchey i sotsial'noy psikhologii: uchebnik dlya vuzov [Legal psychology with the basics of general and social psychology: textbook for universities]* (2nd ed., revised). Jur. Norm: INFRA-M.

Citation: Natalia Maksymova, Yuliia Krasilova Vladeslava Luch (2022). SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL CONDITIONS OF JUVENILE CONVICTS' RESOCIALIZATION IN THE PROBATION SERVICE. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.5

Copyright Natalia Maksymova, Yuliia Krasilova Vladeslava Luch ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

DOI 10.26886/2520-7474.3(53)2022.6

UDC: 378.1:784.9:159.942

**PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE PROCESS
OF FORMING THE READINESS OF VOCALIST STUDENTS
TO THE STAGE ACTIVITY**

Yao Jiali, Postgraduate student

<https://orcid.org/0000-0002-8598-6862>

e-mail: yao.tsziali@gmail.com

Ukrainian State University named after M. P. Drahomanov, Kyiv, Ukraine

The article clarifies the essence of the concept of "readiness of vocal students for stage activities". The need to identify promising directions for improving the process of formation of this phenomenon is substantiated. The dependence of student-vocalists' readiness for stage activities on the quality of preparation of musical works for public interpretation is considered. The spectrum of searches for effective forms and methods of improving the process of formation of the given phenomenon is highlighted thanks to the discovery of promising ideas, the implementation of which makes it possible to achieve perfect readiness of student vocalists for stage activities. The organization and course of a research experiment aimed at testing the effectiveness of well-founded hypotheses regarding the expedient use of voluntary and involuntary types of memory of student vocalists in the process of preparing a concert program for a stage presentation is described. It has

been experimentally proven that effective forms and methods of improving the process of purposeful formation of students-vocalists' readiness for stage activities are those that enable them to use an arbitrary form of memorizing musical and literary text, and during its reproduction (creative interpretation) - a mixed one.

Key words: *readiness of vocal students for stage activities, musical works, forms and methods of memorizing sheet music, voluntary memory, involuntary memory.*

аспірантка, Яо Цзялі. Перспективні напрями вдосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності/ Український державний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, Україна

У статті з'ясовано сутність поняття «готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності». Обґрунтовано потребу у виявленні перспективних напрямів удосконалення процесу формування означеного феномену. Розглянуто залежність готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності від якості підготовленості музичних творів до прилюдної інтерпретації. Висвітлено спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення процесу формування означеного феномену завдяки віднайденню перспективних ідей, реалізація яких надає змогу досягти досконалої готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Описано організацію та перебіг пошукового експерименту спрямованого на перевірку ефективності обґрунтованих гіпотез стосовно доцільного застосування довільного та мимовільного видів пам'яті студентів-вокалістів у процесі підготовки концертної програми до сценічної презентації. Експериментально доведено, що ефективними формами і методами вдосконалення процесу цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності є ті, які надають їм змогу

застосовувати довільну форму запам'ятовування нотного й літературного тексту, а під час його відтворення (творчої інтерпретації) — змішану.

Ключові слова: *готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності, музичні твори, форми і методи запам'ятовування нотного тексту, довільна пам'ять, мимовільна пам'ять.*

Вступ. Розвиток цивілізації потребує висококваліфікованої особистості, яка забезпечить політичні, економічні й соціокультурні звершення. Формування такої особистості можливе лише за умови використання в означеному процесі досягнень всіх галузей науки, зокрема і культури. Основною складовою культури виступає мистецтво, завдяки якому в сценічних умовах діяльності передаються морально-естетичні цінності наступним поколінням. Саме тому особливої актуальності набуває модернізація мистецької освіти, перспектива якої вбачається в розробці інноваційних ефективних технологій цілеспрямованого формування у митців сценічної діяльності готовності до прилюдної інтерпретації музичних творів. Звичайно, означений феномен є складовою загальної професійної підготовленості майбутніх фахівців до прилюдних виступів, яка пов'язується з якістю підготовки концертної програми та психологічною готовністю до такого виду діяльності, адже прилюдність і підсумковість форми звітності створюють емоціогенні умови, які можуть негативно вплинути на злагожденість відтворення засвоєної інформації. Особливо «гостро» означені умови «відображаються» на злагожденості відтворення технічних умінь та виконавських навичок фонації звуку вокалістами.

Отже, віднайдення перспективних напрямів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності може скласти основу подальших досліджень ефективних форм і методів

цілеспрямованого формування означеного феномену у процесі фахового навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж XIX – XXI століть теорія і методика музичного навчання поповнилася великою кількістю праць визначних педагогів та виконавців, у яких проблема формування готовності вокалістів до сценічних виступів розглядається з позицій:

- анатомії та фізіології, де увага спрямовується лише на технічний аспект формування виконавських навичок без усвідомленого управління процесом автоматизації виконавських дій (М. Авазашвілі, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієв, Д. Євтушенко та ін.);

- психотехніки, за якою у формуванні виконавських навичок вокаліста пріоритетного значення надається психологічній сфері, але без урахування їх фізіологічних особливостей (В. Антонюк, І. Герсамія Д. Люш, О. Матвєєва та ін.);

- запам'ятовування музичного матеріалу та його відтворення у звичних та емоціогенних умовах відповідно до сучасних теорій пам'яті (В. Вотріна С. Кіквадзе , О. Маруфенко, Ю. Юцевич та ін.);

- інтонаційно-сміслового наповнення мелодико-ритмічних ліній вокальних творів як синтетичного явища їх інтерпретаційної моделі (Н. Ахмедходжаєва, Т. Булат, Л. Лабінцева, Т. Мадішева та ін.).

Значно менше розроблено проблему розвитку артистичних здібностей студентів-вокалістів. Окрім цього, поза увагою науковців залишилися питання готовності студентів-вокалістів до сценічних виступів, а також методики її цілеспрямованого формування у вищих навчальних закладах. Натомість, у психолого-педагогічній та мистецтвознавчій літературі доводиться, що саме від означеного феномену залежить успішність їх майбутньої професійної діяльності.

Отже, важливість професійного становлення студентів-вокалістів і

недостатня вивченість означеної проблеми зумовили вибір теми дослідження – «Перспективні напрями вдосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності».

Метою статті є виявлення перспективних напрямів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Досягнення мети передбачало вирішення таких завдань, як:

1) звузити спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності завдяки віднайденню перспективних ідей, реалізація яких надала б змогу досягти бажаної мети;

2) розробити зміст пробних педагогічних настанов на основі віднайдених перспективних ідей удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності для учасників пошукових експериментальних груп;

3) провести пошуково-експериментальну роботу зі студентами-вокалістами і з'ясувати доцільність використання запропонованих пробних педагогічних настанов у розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній науці поняття «готовність» інтерпретується як набута властивість особистості, яка характеризується стійкістю і водночас динамічністю руху свідомості, спрямованого на створення в уяві власних цінностей з подальшою їх трансформацією у процесі діяльності. Отже, стратегія формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності має будуватись на основі їх ціннісних орієнтирів з урахуванням особистісних естетичних уподобань, які можуть підлягати як переоцінці, так і видозміненню власного ставлення до них.

Аналіз результатів проведення констатувального експерименту надав змогу з'ясувати, що досконалість вокально-технічної

підготовленості і міра здатності студентів адаптуватись до дії стресорів в умовах сценічної діяльності не тільки покращуються у процесі навчання в закладі вищої освіти, а й демонструють позитивну динаміку з плином часу в ході прилюдної інтерпретації музичних творів. Натомість, у результаті проведення констатувального експерименту не було виявлено жодної закономірності «стихійного» покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації, яка надала б змогу її використати при розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Враховуючи цю обставину, а також прояв найгірших результатів саме за показниками «точність відтворення нотного тексту вокальних творів» та «точність відтворення літературного тексту вокальних творів» вважалося за доцільне звузити спектр пошуків ефективних форм і методів удосконалення досліджуваного феномену завдяки віднайденню перспективних ідей покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації. Для цього було взято за аксіому положення Т. Юник, що якісне запам'ятовування тексту музичного твору складає основу підготовленості студентів до прилюдних виступів [19, 10]. Саме тому, для віднайдення таких ідей, які б забезпечили покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації, було розроблено анкету закритого дихотомічного типу. Відповіді на питання анкети надавали всі учасники констатувального експерименту по завершенні сценічного виступу. Ним було охоплено 88 осіб, яких, відповідно до навчання у певному виші, було розподілено на три групи. Учасники всіх груп (перша група — 34 студенти Українського державного університету ім. М. П. Драгоманова, друга група — 28 студентів Бердянського педагогічного університету, третя група — 26 студентів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка)

добровільно надали відповіді на запитання запропонованої анкети.

Обробка отриманих відповідей на перше запитання анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» показала, що позитивні відповіді з 34 анкетованих студентів першої групи надали 31 особа, тобто 91,2% респондентів, а негативні — 3 особи, тобто 8,8% респондентів. На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» було отримано такі відповіді: «Так» — 26 (76,5%) осіб, а «Ні» — 8 (23,5%) осіб.

28 учасників другої групи на перше запитання цієї анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» надали такі відповіді:

- 23 особи відповіли «Так», що становить 82,1%;
- 5 осіб відповіли «Ні», що становить 17,9%.

На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» від 28 учасників другої групи було отримано такі відповіді: «Так» — 22 (78,6%) особи, а «Ні» — 6 (21,4%) осіб.

Результати отриманих відповідей від 26 учасників третьої групи на перше запитання запропонованої анкети «Чи вчите Ви нотний текст вокального твору по фрагментах?» показали, що позитивні відповіді надали 22 респонденти, що становить 84,6%, а негативні — 4 респонденти, що становить 15,4%. На друге запитання цієї анкети «Чи вчите Ви літературний текст вокального твору по фрагментах?» було отримано такі відповіді від учасників цієї третьої групи: «Так» — 19 (73,1%) осіб, а «Ні» — 7 (26,9%) осіб.

Отже, результати анкетування засвідчили, що більшість студентів-вокалістів у процесі підготовки концертної програми до сценічної інтерпретації для досягнення високої якості знання як нотного, так і літературного тексту вокальних творів вивчають їх по фрагментах.

Обробка отриманих відповідей на третє запитання запропонованої

анкети «Чи вчите Ви довільно нотний текст вокального твору?» показала, що позитивні відповіді з 34 респондентів першої групи надали 16 осіб, тобто 47,1% анкетованих студентів, а негативні — 18 осіб, тобто 52,9% анкетованих студентів. На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» було отримано такі відповіді: «Так» — 18 (52,9%) респондентів, а «Ні» — 16 (47,1%) респондентів. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви довільно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 15 (44,1%) осіб відповіли «Так» і 19 (55,9%) — «Ні», а на шосте — 19 (55,9%) осіб «Так» і 15 (44,1%) — «Ні».

Результати отриманих відповідей на третє запитання запропонованої анкети «Чи вчите Ви довільно нотний текст вокального твору?» показали, що стверджувальні відповіді з 28 респондентів другої групи надали 16 осіб (57,1%), а негативні — 12 осіб (42,9%). На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» було отримано такі відповіді: «Так» — 18 (64,3%) анкетованих студентів, а «Ні» — 10 (35,7%) анкетованих студентів. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви довільно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 14 (50,0%) осіб відповіли «Так» і 14 (50,0%) — «Ні», а на шосте — 13 (46,4%) осіб «Так» і 15 (53,6%) — «Ні».

26 респондентів третьої групи на третє запитання цієї анкети «Чи вчите Ви довільно нотний текст вокального твору?» надали такі відповіді:

- 12 особи відповіли «Так», що становить 46,2%;
- 14 осіб відповіли «Ні», що становить 53,8%.

На четверте запитання цієї анкети «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору?» від 26 учасників третьої групи було отримано такі відповіді: «Так» — 14 (53,8%) особи, а «Ні» — 12 (46,2%) осіб. На п'яте та шосте запитання запропонованої анкети («Чи вчите Ви довільно літературний текст вокального твору?»; «Чи запам'ятовуєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору?») було отримано наближені результати відповідей до попередніх. Зокрема, на п'яте запитання 13 (50,0%) осіб відповіли «Так» і 13 (50,0%) — «Ні», а на шосте — 11 (42,3%) осіб «Так» і 15 (57,7%) — «Ні».

Отже, результати анкетування засвідчили, що студенти-вокалісти у процесі підготовки концертної програми до сценічної інтерпретації для досягнення високої якості знання нотного та літературного тексту вокальних творів застосовують як довільну, так і мимовільну форми їх запам'ятовування.

Обробка отриманих відповідей респондентами першої групи на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») показала, що:

- позитивні відповіді на сьоме запитання з 34 анкетованих студентів першої групи надали 27 осіб, що становить 79,4%, а негативні — 7 осіб, що становить 20,6%;

- позитивні відповіді на восьме запитання з 34 респондентів цієї групи надали 8 осіб, що становить 23,5%, а негативні — 26 осіб, що становить 76,5%;

- позитивні відповіді на дев'яте запитання з 34 анкетованих студентів першої групи надали 25 осіб, що становить 73,5%, а негативні — 9 осіб, що становить 26,5%;

- позитивні відповіді на десяте запитання з 34 респондентів цієї (першої) групи надали 9 осіб, що становить 26,5%, а негативні — 25 осіб, що становить 73,5%.

Результати отриманих відповідей респондентами другої групи на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») показали, що:

- на сьоме запитання з 28 анкетованих студентів другої групи надали 20 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 71,4%, а негативну «Ні» — 8 осіб, що становить 28,6%;

- на восьме запитання з 28 респондентів цієї групи надали 8 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 28,6%, а негативну «Ні» — 20 осіб, що становить 71,4%;

- на дев'яте запитання з 28 анкетованих студентів другої групи надали 22 особи стверджувальну відповідь «Так», що становить 78,6%, а негативну «Ні» — 6 осіб, що становить 21,4%;

- на десяте запитання з 28 респондентів цієї (другої) групи надали 7 осіб стверджувальну відповідь «Так», що становить 25,0%, а негативну «Ні» — 21 особа, що становить 75,0%.

Обробка отриманих результатів анкетування на останні чотири (7, 8, 9 та 10) запитання запропонованої анкети («Чи відтворюєте Ви

довільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно нотний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви довільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?»; «Чи відтворюєте Ви мимовільно літературний текст вокального твору у процесі його сценічної інтерпретації?») від респондентів третьої групи показала, що:

- позитивні відповіді на сьоме запитання з 26 анкетованих студентів надали 20 осіб, що становить 76,9%, а негативні — 6 осіб, що становить 23,1%;

- позитивні відповіді на восьме запитання з 26 респондентів цієї групи надали 7 осіб, що становить 26,9%, а негативні — 19 осіб, що становить 73,1%;

- позитивні відповіді на дев'яте запитання з 26 анкетованих студентів надали 22 особи, що становить 84,6%, а негативні — 4 особи, що становить 15,4%;

- позитивні відповіді на десяте (останнє) запитання з 26 респондентів цієї (третьої) групи надали 5 осіб, що становить 19,2%, а негативні — 21 особа, що становить 80,8%.

Отже, відповіді респондентів на останні чотири запитання запропонованої анкети засвідчили, що студенти-вокалісти у процесі вокально-сценічної діяльності для досягнення високої результативності відтворення засвоєної нотної та літературної інформації музичних творів застосовують як довільну, так і мимовільну форми репрезентації її кодів у довгостроковій пам'яті.

Разом з тим, в результаті зіставлення цих відповідей з їх відповідями на попередні запитання (третє, четверте, п'яте і шосте) та оперуючи досягненнями сучасної психології в аспектах довільної/мимовільної форм запам'ятовування і відтворення інформації,

де першій (довільній) формі властиве її заучування і відтворення завдяки цілеспрямованим вольовим зусиллям, а другій (мимовільній) — «автоматичне», яке характеризується не тільки відсутністю вольових зусиль з боку суб'єктів, спрямованих на запам'ятовування та відтворення матеріалу, а й відсутністю спеціальних мнемічних завдань, було зроблено висновки:

1) готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності залежить від уміння доцільно використовувати досягнення психологічної науки стосовно довільної та мимовільної форм запам'ятовування і відтворення інформації;

2) у теорії та методиці музичного навчання немає розробленої методики раціонального використання довільної і мимовільної форм запам'ятовування нотного та літературного тексту вокальних творів, а також застосування цих форм під час їх сценічного відтворення, що негативно відображається на процесі цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до прилюдної інтерпретації музичних творів.

Таким чином, було звужено спектр пошуків перспективних ідей, реалізація яких надала змогу досягти бажаної мети. Послугуючись науковими здобутками О. Запорожця [9, 145-167], П. Зінченка [10, 523-544], А. Смірнова [17, 410-417], Д. Юника [18, 79] та інших вчених стосовно залежності довільного й мимовільного запам'ятовування або відтворення інформації від внутрішніх і зовнішніх обставин організації суб'єктом означеного процесу, було висунуто дві гіпотези.

Зміст першої гіпотези зводився до того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться якщо:

- довільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки довільно;

- мимовільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки мимовільно.

Відповідно до змісту другої гіпотези було висунуто припущено, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться за умови застосування змішаної форми його запам'ятовування та відтворення.

Проведення пошукової роботи вимагало розробки шести груп пробних педагогічних настанов для експериментальної перевірки дієздатності висунутих гіпотез.

Зміст першої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки довільно:

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового довільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки довільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст другої групи педагогічних настанов передбачав таку ж алгоритмічну побудову процесу роботи над вокальним твором. Різниця заключалась лише у мимовільній, а не довільній формі запам'ятовування

та відтворення нотного й літературного тексту вокального твору. Оперуючи досягненнями психологічної науки стосовно того, що «... мимовільно запам'ятовується, перш за все, та інформація, яка сприяє або перешкоджає досягненню мети» [18, 79], нами було запропоновано застосовувати діючі обидва методи її опанування — як в результаті реального співу, так і в результаті «ідеомоторного співу», адже саме другий метод засвоєння та відтворення матеріалу надає змогу досягти бажаного результату завдяки різноманітним реакціям студента-вокаліста на уявлену інформацію [10, 523-544; 17, 410-417]. Отже, зміст другої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) мимовільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки мимовільно:

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст третьої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на

«відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки мимовільно:

4) досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст четвертої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) мимовільно заучувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст тільки довільно:

4) досягти безпомилкового довільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки довільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст п'ятої групи педагогічних настанов зводився до того, що

студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно зачувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст як мимовільно, так і довільно;

4) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового як довільного, так і мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту;

5) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати як довільне, так і мимовільне відтворення запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору.

Зміст шостої групи педагогічних настанов зводився до того, що студентам для покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації рекомендувалось:

1) розмежувати нотний та літературний текст вокального твору на «відносно самостійні» фрагменти;

2) довільно зачувати нотний та літературний текст кожного фрагменту вокального твору методом повторення;

3) у процесі виконання (творчої інтерпретації) кожного фрагменту вокального твору відтворювати запам'ятований нотний та літературний його текст мимовільно, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти (побудову мелодико-інтонаційної лінії, гнучкість її фразового розвитку, образність тощо);

4) для досягнення впевненості у високій якості підготовленості

програми музичних творів до прилюдної інтерпретації спрямовувати увагу тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» угруповань нотного та літературного тексту будь-якого фрагменту вокального твору у процесі його репетиційного виконання (творчої інтерпретації);

5) об'єднуючи такі «відносно самостійні» фрагменти вокального твору у цілісне утворення, досягти безпомилкового мимовільного відтворення запам'ятованого нотного та літературного його тексту, допускаючи інколи спрямовування уваги тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» їх угруповань;

6) під час репетиційних та сценічних виступів застосовувати тільки мимовільне відтворення довільно запам'ятованого нотного та літературного тексту вокального твору, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти (побудову мелодико-інтонаційної лінії, гнучкість її фразового розвитку, образність тощо).

Ефективність впровадження запропонованих педагогічних настанов у практичну діяльність студентів-вокалістів перевірялась експериментально. Якість підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації замірялась за показниками:

- 1) точність відтворення нотного тексту вокальних творів;
- 2) точність відтворення літературного тексту вокальних творів.

Всіх учасників пошукового експерименту було рівномірно розподілено на три групи з урахуванням зафіксованих результатів вокально-сценічної діяльності за означеними показниками перед його проведенням. Обробка даних контрольних замірів досліджуваного феномену здійснювалась за технологією, за якою всі отримані дані набували такої форми, що підлягали математичному обчисленню без застосування спеціальних технічно-вимірювальних пристроїв, тобто вони мали кількісне (цифрове) відображення. Саме тому показники якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної інтерпретації

визначались таким чином:

- кожна помилка в точності відтворення нотного тексту вокального твору прирівнювалась до 1 бала;

- кожна помилка в точності відтворення літературного тексту вокального твору також прирівнювалась до 1 бала.

Узагальнені результати кінцевих контрольних замірів якості підготовки вокальних творів до прилюдної інтерпретації в усіх учасників та їх зіставлення з початковими показниками засвідчили недієздатність висунутої першої гіпотези стосовно того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться якщо:

- довільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки довільно;

- мимовільно запам'ятований нотний та літературний текст вокальних творів під час підготовки концертної програми буде відтворюватись у процесі сценічної діяльності тільки мимовільно.

Ефективною виявилась друга гіпотеза, зміст якої зводився до того, що точність відтворення нотного та літературного тексту вокальних творів підвищиться за умови застосування змішаної форми його запам'ятовування та відтворення. Натомість, застосування третьої групи педагогічних настанов надало змогу помірно підвищити готовність студентів-вокалістів до сценічної діяльності. Найвищу динаміку сформованості означеного феномену продемонстрували студенти, які впроваджували у навчальний процес шосту групу педагогічних настанов.

Таким чином, результати проведення пошукового експерименту надали змогу зробити такі **ВИСНОВКИ**:

1) перспективним напрямом удосконалення процесу формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності є покращення якості підготовленості програми музичних творів до прилюдної

інтерпретації;

2) ефективними формами і методами вдосконалення досліджуваного феномену вбачаються ті, які надають змогу застосовувати довільну форму запам'ятовання нотного й літературного тексту, а у процесі його відтворювання (творчої інтерпретації) — змішану (мимовільну, спрямовуючи увагу на художньо-естетичні виконавські компоненти — побудову мелодико-інтонаційних ліній, гнучкість їх фразового розвитку, образність тощо — та інколи, навіть, довільну, але тільки на довільно запам'ятовані «початкові пункти» угруповань нотного та літературного тексту будь-якого фрагменту вокального твору);

3) виявлені ефективні форми і методи вдосконалення процесу підготовки програми музичних творів до прилюдної інтерпретації доцільно використовувати у розробці методики цілеспрямованого формування готовності студентів-вокалістів до сценічної діяльності.

Література:

1. Авазашвили М.Д. (1989), Проблема подготовки педагогических кадров в условиях музыкального вуза: автореф. дисс. на соискание учён. степени д-ра пед. наук и искусствоведения: 13.00.01, 17.00.02. Тбилиси, 1989. 52 с.

2. Антонюк В.Г. (2007), Вокальна педагогіка (сольний спів): підруч. Київ: Віпол, 2007. 174 с.

3. Булат Т.П. (1980), Украинский романс. Проблемы развития и стиля: автореф. дисс. на соискание учён. степени д-ра искусствоведения: 17.00.02. Киев, 1980. 47 с.

4. Вотріна В.В. (2001), Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ, 2001. 271 с.

5. Герсамия И. (1988), Проблемы психологии творчества певца: дисс. ... д-ра искусствоведения, психол. наук: 17.00.02, 19.00.01.

Тбілісі, 1988. 260 с.

6. Гребенюк Н.Є. (2000), Вокально-виконавська творчість: дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2000. 370 с.

7. Дмитриев Л.Б. (2007), Основы вокальной методики: учеб. пособ. Москва: Музыка, 2007. 368 с.

8. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М. (1963), Питання вокальної педагогіки (історія, теорія, практика). Київ: Мистецтво, 1963. 338 с.

9. Запорожец А.В. (1986), Избранные психологические труды: в 2 т. Т. 2: Развитие произвольных движений. Москва: Педагогика, 1986. 296 с.

10. Зинченко П.И. (1961), Непроизвольное запоминание. Москва: АПН РСФСР, 1961. 561 с.

11. Киквадзе С.С. (1987), Вокальное исполнительство как творческий процесс: автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. искусствоведения: 17.00.02. Тбілісі, 1987. 24 с.

12. Лабінцева Л.П. (2007), Формування вокально-хорової майстерності в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2007. 262 с.

13. Люш Д. (1988), Развитие и сохранение певческого голоса. Киев: Музична Україна, 1988. 144 с.

14. Мадішева Т.П. (1994), Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ, 1994. 23 с.

15. Маруфенко О.В. (2006), Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Суми, 2006. 218 с.

16. Матвеева О. (2010), Методика формування вокально-виконавської надійності у майбутніх учителів музики: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Бердянськ, 2010. 243 с.

17. Смирнов А.А. (1966), Проблемы психологии памяти. Москва: Просвещение, 1966. 426 с.

18. Юник Д. (2009), Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування: монографія. Київ: ДАКККіМ, 2009. 338 с.

19. Юник Т. (1996), Вдосконалення методики запам'ятовування музичного тексту як засіб розвитку виконавської майстерності студентів-піаністів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 1996. 18 с.

20. Юцевич Ю. (1998), Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу: навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 158 с.

References:

1. Avazashvili M.D. (1989), The problem of training teachers in the conditions of a music university: Doctor of Pedagogical Sciences and Art History. Abstract of Thesis. Tbilisi, 1989. 52 p. (in Russian).

2. Antoniuk V.H. (2007), Vocal pedagogy (solo singing) : a textbook. Kyiv: Vipol, 2007. 174 p. (in Ukrainian).

3. Bulat T.P. (1980), Ukrainian romance. Problems of development and style: Doctor of Art History. Abstract of Thesis. Kyiv, 1980. 47 p. (in Russian).

4. Votrina V.V. (2001), The art of singing and vocal technique M. E. Donets-Tesseir. Kyiv, 2001. 271 p. (in Ukrainian).

5. Gersamia I. (1988), Problems of the psychology of the singer's creativity: Doctor of Art History, Psychological Sciences. Thesis. Tbilisi, 1988. 260 p. (in Russian).

6. Grebenyuk N.E. (2000), Vocal and performing creativity: Doctor of

Pedagogical Sciences. Thesis. Kyiv, 2000. 370 p. (in Ukrainian).

7. Dmitriev L.B. (2007), Fundamentals of vocal technique: study guide. Moskva: Muzyka, 2007. 368 p. (in Russian).

8. Yevtushenko D., Mykhailov-Sydorov M. (1963), Issues of vocal pedagogy (history, theory, practice). Kyiv: Mystetstvo, 1963. 338 p. (in Ukrainian).

9. Zaporozhets A.V. (1986), Selected psychological works: in 2 volumes. Volume 2: Development of voluntary movements. Moskva: Pedagogika, 1986. 296 p. (in Russian).

10. Zinchenko P.I. (1961), Involuntary memorization. Moskva: APN RSFSR, 1961. 561 p. (in Russian).

11. Kikvadze S.S. (1987), Vocal performance as a creative process: Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. Tbilisi, 1987. 24 p. (in Russian).

12. Labintseva L.P. (2007), Formation of vocal and choral skills in the process of professional training of future music teachers: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Luhansk, 2007. 262 p. (in Ukrainian).

13. Lyush D. (1988), Development and preservation of the singing voice. Kiev: Muzichna Ukraïna, 1988. 144 p. (in Russian).

14. Madysheva T.P. (1994), About the ratio of speech and musical intonation in vocal performance (on the question of performance of foreign vocal music): Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. Kyiv, 1994. 23 p. (in Ukrainian).

15. Marufenko O.V. (2006), Formation of vocal and auditory skills of the future music teacher: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Sumy, 2006. 218 p. (in Ukrainian).

16. Matveeva O. (2010), Methodology of formation of vocal performance reliability in future music teachers: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Thesis. Berdyansk, 2010. 243 p. (in Ukrainian).

17. Smirnov A.A. (1966), Problems of the psychology of memory. Moskva: Prosveshchenie, 1966. 426 p. (in Russian).
18. Yunyk D. (2009), Performance reliability of musicians: content, structure and method of formation: monograph. Kyiv: DAKKKiM, 2009. 418 p. (in Ukrainian).
19. Yunyk T. (1996), Improvement of the method of memorizing the musical text as a means of developing the performance skills of student pianists: Ph.D. in Pedagogical Sciences. Abstract of Thesis. Kyiv, 1996. 18 p. (in Ukrainian).
20. Yutsevych Yu. (1998), Theory and methods of formation and development of the singing voice: educational and methodological manual. Kyiv, 1998. 158 p. (in Ukrainian).

Citation: Yao Jiali (2022). PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE PROCESS OF FORMING THE READINESS OF VOCALIST STUDENTS TO THE STAGE ACTIVITY. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 3(53). doi: 10.26886/2520-7474.3(53)2022.6

Copyright Yao Jiali ©. 2022. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

CONTENT

I. PHILOSOPHICAL SCIENCES

LIFESUCCESSAS A VALUE OF PERSONAL EXISTENCE

Elena Andriyenko, PhD of Philosophical Sciences

5

II. TECHNICAL SCIENCES

PROPOSED IS A COUNTEREXAMPLEFOR THE DIAGONAL METHOD OF GEORG CANTOR

Mykola Stukach

16

III. MEDICAL SCIENCES

ETIOLOGY AND LEVELS OF DIAGNOSIS OF MALIGNANT TUMORS OF THE OUTER NOSE SKIN

Anhelina Yevcheva

27

IV. PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL SCIENCES

IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF LEADERSHIP POTENTIAL IN FUTURE PRINCIPAL SPECIALISTS IN A PROFESSIONAL INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Ihor Horbach, Senior lecturer

43

**SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL CONDITIONS OF JUVENILE
CONVICTS' RESOCIALIZATION IN THE PROBATION SERVICE** 63

Natalia Maksymova, PhD, Professor

Yuliia Krasilova, PhD

Vladeslava Luch, Student

**PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE PROCESS
OF FORMING THE READINESS OF VOCALIST STUDENTS
TO THE STAGE ACTIVITY** 81

Yao Jiali, Postgraduate student